

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

VİZYON BELGESİ

Aile *ve* Nüfus *On Yılı*

2 0 2 6 – 2 0 3 5

*“Aileyle Köklenen, Nüfusla Güçlenen
İstikbale Yükselen Türkiye”*

İçindekiler

05	Takdim
07	Sunuş
08	Genel Çerçeve
10	Tarihsel Perspektiften Aile ve Nüfus Politikaları
12	Uluslararası Örnekler
14	Aile ve Nüfus Politikalarında Öne Çıkan İlerlemeler
23	Temel Göstergelere Göre Aile ve Nüfus
45	Vizyon ve Misyon
46	Temel Yaklaşım
48	Temel Değerler
49	Temel İlkeler

50 Stratejik Öncelikler

52 Aile Kurumu ve Nesillerin Muhafazası

53 Evlilik Müessesesinin Teşviki

54 Doğurganlık Hızının Artırılması

55 Gençlerin Nitelikli Yetiştirilmesi ve Yaşlı Refahının Sağlanması

56 Kırsalın Yerinde Kalkınması ve Nüfusun Dengeli Dağılımı

57 Uygulama Modeli

60 Uygulama Araçları

63 Kurumsal Kapasite

64 Mevzuat

66 Veri Altyapısı

65 Diploması

66 İletişim

Takdim

Aile, milletimizin manevi dokusunu örüp geleceğini inşa eden en temel müessese, toplumun hareket ve mukavemet merkezidir. Binlerce yıllık medeniyet birikimimizin taşıyıcısı olan aile; kadim değerlerimizin ocağı, insan fitratının korunduğu zemin ve nesillerimizin emanet yurdu. Güçlü bir Türkiye, ancak güçlü ailelerin omuzlarında yükselebilir.

Yapay zekâ ve yeni dijital teknolojilerin aile kurumunu ve bireyi hedef aldığı; neoliberal kültür akımlarının değerlerimiz üzerinde baskı kurmaya çalıştığı bir dönemin içindeyiz. Dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi, ülkemizde de nüfus artış hızı ve doğurganlık seviyesinin endişe verici noktalara ulaştığını görüyoruz.

Milletimiz için varoluşsal bir tehdit teşkil eden bu tablo karşısında devlet olarak hem aileyi güçlendirmek hem de demografik yapımızı iyileştirmek için gerekli tedbirleri aldık ve alıyoruz.

“Aile Yılı” olarak ilân ettiğimiz 2025 senesinde çok sayıda proje, destek ve düzenlemeyi hayata geçirdik. Aile ve Gençlik Fonu’nu 81 ilimizde devreye aldık, doğum yardımlarımızı artırdık. Aile Enstitümüzü ve Nüfus Politikaları Kurulumuzu ihdas ederek önemli adımlar attık.

“Aile ve Nüfus On Yılı” olarak belirlediğimiz ve 2026–2035 dönemini kapsayan Vizyon Belgesi ile tüm bu çalışmaları çok daha kurumsal, bütüncül ve sürdürülebilir bir zemine taşıyoruz.

Aile kurumunun ve nesillerin muhafazasından evliliğin teşvikine, doğurganlık oranının artırılmasından gençlerimizin nitelikli yetiştirilmesine, yaşlılarımızın refahının sağlanmasından kırsalın yerinde kalkındırılması ve nüfusun dengeli dağılımına kadar, hayati başlıkları kuşatıcı bir bakışla çerçeveleyen yol haritası niteliğindeki bu Belge; Türkiye’nin geleceğine yapılmış en kritik yatırımlardan biridir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız başta olmak üzere, Vizyon Belgesi’nin hazırlanmasında emeği geçen tüm kurumlarımızı tebrik ediyor; “Aileyle Köklenen, Nüfusla Güçlenen, İstikbâle Yükselen Türkiye” şiarıyla yürüteceğimiz tüm çalışmaların milletimize hayırlar getirmesini diliyorum.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhurbaşkanı

Sunuş

Aile ve nüfus, tarihsel süreç boyunca refah ve istikrarın temelini oluşturan en asli iki unsur olmuştur. Nesillerin yetiştirildiği, değerlerin aktarıldığı ve dayanışma bilincinin filizlendiği aile; bir milletin hafızası ve hem bugününün hem de geleceğinin en önemli teminatıdır. Nüfus ise üretim kapasitesinden beşerî sermayeye, millî savunmadan sosyal güvenliğe, kültürel süreklilikten yaşam kalitesine kadar pek çok alanda kalkınmanın ve devletin bekasının çok boyutlu belirleyicisidir.

Son yıllarda dünyada pek çok ülke; evlilik ve aile kurumunu itibarsızlaştıran, nüfus artışını tehdit olarak gören bir anlayışın da yansımasıyla doğurganlık hızının gerilemesi, evlenme yaşının yükselmesi, hiç evlenmeme oranının artması, hanehalkı büyüklüğünün küçülmesi, kırsal alanlarda depopülasyon ve yaşlı nüfus oranındaki artış gibi çeşitli demografik değişim süreçleri ve bunların sonuçlarıyla yüz yüzedir. Türkiye kalkınma hedefleri açısından öncelikli bir alan olarak öne çıkan bu tabloyu, aile odaklı özgün bir yaklaşımla ele almaktadır.

2025 Aile Yılı'nın etkisini kalıcı bir politika çerçevesine dönüştürmek amacıyla Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın tensipleriyle 2026–2035 dönemi Aile ve Nüfus On Yılı ilan edilmiştir. Bu iradenin somut ve kurumsal bir yansıması olan Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi, yürütülecek çalışmalara hareket

noktası ve güçlü bir zemin oluşturmaktadır. Belge; aile kurumu ve nesillerin muhafazası, evlilik müessesesinin teşviki, doğurganlık hızının artırılması, gençlerin nitelikli yetiştirilmesi ile yaşlı refahının sağlanması ve kırsalın yerinde kalkınması ile nüfusun dengeli dağılımı olmak üzere beş stratejik öncelik etrafında şekillendirilmiştir. Uygulama modeli çerçevesinde kurumsal kapasite, mevzuat, iletişim, veri altyapısı ile diplomasi etkin biçimde harekete geçirilecektir. Belgenin temel yaklaşımı olan anaakımlaştırma çerçevesinde; güçlü aile ve nüfus yapısı tüm kamu sektörlerinin ortak önceliği olarak ele alınacaktır.

Aileyi toplumun temeli, nüfusu ise milletimizin geleceğinin güvencesi olarak gören bir anlayışla hazırlanan Vizyon Belgesi'nin ülkemiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Aileyle güçlenen nüfusla yükselen bir Türkiye için bu tarihi dönüşümün önünü açan ve liderliğiyle bizlere yol gösteren Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı sunuyorum, Vizyon Belgesi'nin hazırlanmasında özveriyle görev yapan çalışma arkadaşlarıma ve katkı sunan tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

Genel Çerçeve

Güçlü aile ve nüfus yapısı, toplumların istikrarlı şekilde varlığını sürdürmesinde hayati rol oynamaktadır. Ülkemizde aile, “toplumun temeli” olarak kabul edilmiş ve bu husus Anayasa’nın 41. Maddesi ile teminat altına alınmıştır. Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler de aileyi “toplumun doğal ve temel birimi” olarak tanımlamakta ve hem devlete hem de topluma, aileyi koruma görevi yüklemektedir.

Aile: Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik; ev, familya (Türk Dil Kurumu, Nisan 2026)

Evllenme: Bir kadın ve bir erkeğin usulüne göre yetki verilmiş bir memur önünde bir aile kurmak amacı ile yapmış oldukları medenî hukuk sözleşmesi (Evlendirme Yönetmeliği, md. 2/f [Değişik: 29/12/2014–2014/7126 K.]

Türkiye, bu alandaki ulusal ve uluslararası çalışmalarını son yıllarda giderek güçlenen bir irade ile sürdürmektedir. Türkiye, bu alandaki çalışmalarını sağlam bir teknik ve kurumsal çerçevenin yanı sıra köklü tarihî birikimi, kadim gelenek ve görenekleri ile toplumsal hayatı şekillendiren kültürel kodlarıyla birlikte ele alarak sürdürmektedir. Bu iradenin temelleri yaklaşık 20 yıl öncesine, 2008 yılında dile getirilen “en az üç çocuk” çağrısına ve güçlü nüfus vurgusuna dayanmaktadır. Bugün doğurganlık hızındaki keskin düşüş başta olmak üzere aile ve demografik yapıda meydana gelen dönüşümler, bu öngörünün isabetini açıkça ortaya koymaktadır.

Doğurganlık hızındaki gerilemeyi Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan “varoluşsal bir tehdittir, bir felaket” olarak nitelendirmekte; durumun tolere edilemez bir eşiğe ulaştığını ve nüfusun milletin en büyük gücü olduğunu vurgulayarak kararlı adımlar atılacağını ifade etmektedir. Bu doğrultuda 2025 yılı “Aile Yılı” ilan edilmiş; bu alanda bütüncül ve kalıcı politikaların hayata geçirilmesi amacıyla 2026–2035 dönemi ise “Aile ve Nüfus On Yılı” olarak belirlenmiştir.

2026–2035 Aile ve Nüfus On Yılı

23 Mayıs 2025’te Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından Aile ve Nüfus On Yılı ilan edilmiştir.

Vizyon Belgesi; ulusal stratejik öncelikleri, uygulama modelini ve temel araçları bir bütün olarak ortaya koymakta ve Türkiye'nin konuya ilişkin özgün yaklaşımını yansıtmaktadır. Nüfusu kalkınmanın önünde bir engel olarak gören anlayışın aksine Türkiye, insanı ve aileyi kalkınmanın hem öznesi hem de temel kaynağı olarak kabul etmektedir. Bu çerçevede doğurganlıktaki gerileme ve aile yapısındaki çözülme, toplumun varlığını sürdürebilmesini doğrudan tehdit eden varoluşsal bir mesele olarak tanımlanmakta; her insanın ve her ailenin gelişimine yapılacak yatırım, nüfus politikasının ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir.

Belgenin Yapısı:

Bu Vizyon Belgesi, Aile ve Nüfus On Yılı konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'ni temel alarak mezkûr Genelgede öngörülen tedbirleri yapılandırılmış bir uygulama çerçevesine dönüştürmek amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının koordinesinde kamu kurum ve kuruluşlarının katkısı ile hazırlanmıştır.

Tarihsel Perspektiften Aile ve Nüfus Politikaları

Aile ve evlilik, tarihsel süreç içinde toplumun temel kurumu olarak hem sosyolojik hem hukuki anlamda evrensel bir kabul görmüştür. Nitekim İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ile Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme başta olmak üzere pek çok uluslararası belge, aileyi toplumun doğal ve temel birimi olarak tescil etmiştir. Nüfus ise birçok toplumda yüzyıllar boyunca güç ve zenginliğin göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Sanayileşme, kentleşme gibi faktörlerin başat rol oynadığı ve kökleri 19. yüzyıla uzanan toplumsal değişim süreçleri, aile ve evlilik kurumu üzerinde ilerleyen yüzyılda meydana gelen dönüşümlerin zeminini hazırlamıştır. Aynı dönemde nüfus artışı ile gıda üretimi arasında zıt yönlü bir ilişki kurularak bu artışın gıda kıtlığına yol açacağı, kalkınmanın önünde engel teşkil ettiği ve çeşitli küresel sorunların kaynağını oluşturacağı öne sürülmüştür.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde aile ve evlilik kurumu, bireyselleşme, insan hakları ve özgürlük söylemlerini araçsallaştıran ve çoğunlukla toplumsal cinsiyet ideolojisi üzerine temellendirilmiş zararlı akımların etkisi altına girmeye başlamıştır. Eş zamanlı

olarak doğurganlığı azaltıcı yaklaşımı esas alan politikalar birçok ülkede uygulamaya konulmuştur.

Evlilik sayılarındaki gerileme, evlenme yaşındaki ilerleme, hiç evlenmeme ve boşanma oranlarındaki artış ile doğurganlık hızındaki düşüş, nüfusun yaş ve mekânsal dağılımındaki dengelerin değişimi, söz konusu etki ve politikaların somut karşılıkları olarak demografik göstergelere yansımıştır.

Bu dönüşümler eğitim, istihdam, sosyal güvenlik ve millî güvenlik başta olmak üzere pek çok alanda yapısal baskıları da beraberinde getirmiştir.

Küresel tabloya benzer şekilde Türkiye’de 1960’lı yıllara kadar nüfus faktörü güçlü bir toplum olmanın temel şartlarından biri olarak görülürken 1963 – 1967 yıllarını kapsayan Birinci Kalkınma Planında, yüksek nüfus artışının kalkınmaya engel olduğu öne sürülmüştür. “Yeni Nüfus Politikası” başlığı altında nüfusun kontrol altına alınmasına yönelik faaliyetlere yer verilerek nüfus planlamasını yasaklayan hükümlerin “hemen” değiştirileceği ifade edilmiştir.

Nüfus artışı ve kalkınma arasında kurulan zıt ilişki, sonraki kalkınma planlarında yer almaya devam ederken bu yaklaşım doğrultusunda hukuksal düzenlemeler de hayata geçirilmiştir.

1965 yılında yürürlüğe giren Nüfus Planlaması Kanunu ile birlikte Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nda anneliği ve çocuk sahibi olmayı teşvik eden düzenlemeler ile aile planlamasını engelleyen hükümler yürürlükten kaldırılmış ve bunların yerine aile planlaması odaklı hükümler getirilmiştir.

Doğurganlık hızındaki düşüşün yeterli olmadığı gerekçesiyle 1983 yılında yürürlüğe giren Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile birlikte aile planlamasının yanı sıra kürtaj, kısırlaştırma ve kastrasyon uygulamaları da yasal hale gelmiştir.

Bunun yanında merkez ve taşra düzeyinde kurumsal yapılar oluşturulmuştur. 1965 yılında dönemin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde Nüfus Planlaması Genel Müdürlüğü kurulmuş, 1983 yılında yeni bir yapılanma ve organizasyon ile Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Anılan Bakanlığın merkez teşkilatının yanı sıra taşra teşkilatında da Ana Çocuk Sağlığı ve

Aile Planlaması Merkezleri kurulmuştur. Aynı yıl kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan Nüfus Planlaması Danışma Kurulu oluşturulmuştur.

Aile kurumunu aşındıran süreçler ile nüfusu azaltmayı hedefleyen politikalar, aynı tarihsel kesitte birbirini besler biçimde tezahür etmiştir. Toplumun bugününün ve gelecek tasavvurunun üzerine inşa edildiği zemini derinden etkileyen bu dönüşümlerin uzun soluklu ve çok katmanlı yapısı; alınması gereken tedbirlerin kapsamını ortaya koymakta ve bütüncül bir perspektifi zorunlu kılmaktadır.

Uluslararası Örnekler

Aile ve nüfus politikaları, günümüzde çok sayıda ülke tarafından stratejik öncelik olarak ele alınmakta ve bu doğrultuda üst düzey kurumsal yapılanmalar oluşturulmaktadır:

- 01** Macaristan'da 2018 yılında aile ve nüfus politikalarına yönelik araştırma ve analiz çalışmaları yürütmek üzere "Demografi ve Aileler Enstitüsü (The Maria Kopp Institute for Demography and Families)" kurulmuştur.
- 02** Hırvatistan'da 6 Nisan 2018 tarihinde başbakan başkanlığında "Nüfusu Yeniden Canlandırma Kurulunun (Council for the Demographic Revitalization of the Republic of Croatia)" ardından 17 Mayıs 2024'te "Nüfus ve Göç Bakanlığı (Ministry of Demography and Immigration)" kurulmuştur.
- 03** Sırbistan'da Ekim 2020 yılında "Aile Bakımı ve Demografi Bakanlığı (Ministry of Family Care and Demography)" kurulmuştur.
- 04** İran'da Kasım 2021'de Cumhurbaşkanı başkanlığında "Ulusal Nüfus Merkezi (National Population Headquarters)" tesis edilmiştir.
- 05** İtalya'da Ekim 2022'de "Aile, Doğum ve Fırsat Eşitliği'nden (Family, Natality and Equality of Opportunity)" sorumlu devlet bakanlığı oluşturulmuştur.
- 06** Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2024 yılında "Aile Bakanlığı (Ministry of Family)" kurulmuştur.

07

Norveç'te "Çocuk ve Aile Bakanlığı"nın yanı sıra 2024 yılında Kraliyet Kararnamesi ile "Norveç Doğum Oranları Komitesi (The Birth Rate Committee)" kurulmuştur.

08

Endonezya'da 21 Ekim 2024'te "Nüfus ve Ailenin Kalkınması Bakanlığı (Ministry of Population and Family Development)" kurulmuştur.

09

Güney Kore'de düşen doğurganlık oranlarından dolayı 19 Haziran 2024'te "demografik ulusal acil durum" ilan edilmiştir.

10

Rusya'da 9 Aralık 2024'te devlet başkanının başkanlık ettiği "Devlet Nüfus ve Aile Politikaları Uygulama Kurulu (Council for the Implementation of State Demographic and Family Policy)" hayata geçirilmiştir.

11

Japonya'da 1 Nisan 2023'te görevleri arasında ülkenin karşı karşıya olduğu düşük doğum oranları ile mücadele edilmesi de bulunan Çocuk ve Aile Ajansı "Children and Families Agency" kurulmuş olup ayrıca ülkede düşük doğurganlık oranları ile ilgili devlet bakanı bulunmaktadır. 18 Kasım 2025'te Başbakanlık bünyesinde "Nüfus Stratejisi Merkezi (Population Strategy Headquarters)" kurulmuştur.

12

Fransa'da 2026 yılında Sağlık ve Aile Bakanlığı (Ministry of Health, Families, Autonomy and Persons with Disabilities) koordinesinde bir ulusal doğurganlık planı yürürlüğe konulmuştur.

Aile ve Nüfus Politikalarında Öne Çıkan İlerlemeler

Türkiye’de 2008 yılında “en az üç çocuk” çağrısı ile nüfus artışını sınırlayıcı politikalarda stratejik bir paradigma değişimi yaşanmış; aile ve nüfus yapısında meydana gelen menfi değişimlere karşı yürütülen çalışmaların kapsamı ve etkinliğinin artırılması yolunda kararlı adımlar atılmaya başlanmıştır.

Kurumsal Yapılanma

2011 yılında aileyi esas alan bağımsız bir Bakanlık kurularak söz konusu dönüşüm kurumsal bir zemine oturtulmuştur.

1989

Aile Araştırma Kurumu

396 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlıkça bağlı olarak kurulmuştur.

2004

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü

5256 sayılı Kanun ile Bakanlıkça bağlı olarak yeniden teşekkül ettirilmiştir.

21 Nisan 2021

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
73 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur.

2011

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

2018

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş, 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yetki, görev ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görevleri arasında aşağıdaki hususlar bulunmaktadır:

- 01 Sosyal ve kültürel dönüşümlerin aile yapısı ve değerleri üzerindeki olumsuz etkilerine karşı ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek
- 02 Aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek
- 03 Bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamak
- 04 Nüfus yapısındaki değişimlerin aile kurumu üzerindeki etkilerini izlemek, sorun alanlarını tespit etmek ve ulusal nüfus politikasının geliştirilmesine katkı sağlamak

2011**Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü**

2011’de (mülga) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur.

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı merkez teşkilatı bünyesinde Çocuk Hizmetleri, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri, Kadının Statüsü, Sosyal Yardımlar, Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlükleri ile birlikte altı ana hizmet biriminden biri olarak hizmet vermektedir.

2024**Aile ve Nüfus Politikaları Daire Başkanlığı**

17 Mayıs 2024’te Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulmuştur.

Aile ve Nüfus Politikaları Daire Başkanlığı, nüfus politikalarını doğurganlığı destekleyici bir perspektifle ilk kez sistemli biçimde ele alacak kurumsal yapıyı oluşturmuştur. Daire Başkanlığı, çalışmalarını Aile Enstitüsü çatısı altında sürdürmektedir.

2024**Aile Enstitüsü**

25 Aralık 2024’te 171 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur.

Aile Enstitüsü, aile ve nüfus alanlarında veri üretme, araştırma ve politika geliştirme faaliyetlerini bilimsel bir zemine dayalı olarak tek merkezde toplamak amacıyla kurulmuştur. Enstitü; çocuk, genç, kadın, erkek, engelli ve yaşlı bireylere yönelik hizmetlerin etkinleştirilmesine katkı sunmak, ulusal ve stratejik nitelikte araştırmaları sektörler ve disiplinler arası bir yaklaşımla yürütmek, demografik değişimler ile bunların aile yapısına yansımalarını bilimsel araştırma ve analizlerle ortaya koymak üzere görevlendirilmiştir.

Ulusal Politika Belgeleri

2014–2018 – Onuncu Kalkınma Planı

Hedef: “Nüfus alanında uygulanacak politikalarla toplam doğurganlık hızının tedricen yükseltilmesi hedeflenmektedir.”

2024–2028 – On İkinci Kalkınma Planı

Temel Amaç: “Doğurganlığın nüfusun yenilenme seviyesinin üzerinde tutulması, aile kurumunun güçlendirilmesi, yükselen ortalama evlenme yaşının evliliklerin özendirilerek daha genç yaşlara düşürülmesi ve ikiden fazla çocuk sahibi olmanın desteklenmesi suretiyle sağlıklı ve dinamik nüfus yapısının korunması, yaşlanan nüfusun bedensel ve ruhsal sağlık düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi, işlevselliğinin artırılarak aktif ve bağımsız olarak hayatlarını sürdürmeleri, ekonomik ve sosyal hayata katılımının sağlanması, kaliteli bakım ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi temel amaçtır.”

Türkiye, 2007–2013 döneminde yürürlükteki Dokuzuncu Kalkınma Planı’ndan itibaren kalkınma planlarında aile planlaması hizmetlerine yer vermeye başlamış; 2014–2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı’nda ilk defa doğurganlık hızının tedricen artırılması hususunu benimsemiştir.

2024–2028 yıllarını kapsayan On İkinci Kalkınma Planı’nda ise doğurganlığın nüfusun yenilenme seviyesinin üzerinde tutulması ve aile kurumunun güçlendirilmesi hususları temel amaç olarak belirlenmiştir. Nüfus artışını kalkınmanın önünde engel olarak gören anlayış, ülkemiz politika çerçevesi bakımından geride bırakılmıştır.

2024–2028 Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı

15 Mayıs 2024 tarihinde 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yürürlüğe girmiştir.

5 Stratejik Amaç, 15 Stratejik Hedef, 100 Faaliyet

1. Küresel Riskler ve Demografik Dönüşüm Karşısında Ailenin Korunması
2. Ailelerin Refah Düzeyinin Yükseltilmesi
3. Aile Odaklı Sosyal Politika ve Hizmetlerin Etkinliğinin Artırılması
4. Dijitalleşme Sürecinde Ailenin Desteklenmesi
5. Aileye Duyarlı Çevre Politikaları ile Ailelerin Afet ve Acil Durumlara Dayanıklılığının Artırılması

2024–2028 Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi İl Eylem Planları

Mayıs 2025 itibariyle 81 ilimizde il eylem planı hazırlık süreci tamamlanmış olup yerel paydaşlarla birlikte uygulanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Aile Yılı'nın 30. yıl dönümünde Uluslararası Aile Günü olan 15 Mayıs 2024'te yayımlanan 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile "Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı" (2024–2028) yürürlüğe girmiştir. Beş temel amaç çerçevesinde yapılandırılan Plan'da küresel riskler ve demografi, refah, sosyal politika ve hizmet, dijitalleşme ve çevre temaları ele alınmıştır. Türkiye'nin aileyi merkeze alan ilk eylem planı olması nedeni ile önem arz etmektedir.

Kurullar

Aile ve nüfus politikalarının bütüncül ve koordineli biçimde yürütülmesi için iki temel kurulun yanı sıra il kurulları bulunmaktadır.

2024

Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Koordinasyon Kurulu

15 Mayıs 2024 tarihinde 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile kurulmuştur.

Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi İl Koordinasyon Kurulları

15 Mayıs 2024 tarihinde 2024/6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile kurulmuştur.

Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Eylem Planlarının etkin takibine yönelik çalışmalar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı başkanlığında toplanan ve Adalet, İçişleri, Sağlık Bakanları ile Diyanet İşleri Başkanının yanı sıra ilgili kamu kurum ve kuruluşu temsilcilerinin yer aldığı Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Koordinasyon Kurulu aracılığıyla merkezî düzeyde, valilerin başkanlığında toplanan il koordinasyon kurulları aracılığıyla ise yerel düzeyde yürütülmektedir.

2024

Nüfus Politikaları Kurulu

25 Aralık 2024'te 172 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuştur.

2024 yılında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde Nüfus Politikaları Kurulu ihdas edilmiştir. Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında ilgili Bakanlar ve kamu kurumlarının üst düzey temsilcilerinin katılımıyla toplanan Kurul; nüfus politikaları alanında belirlenen stratejilerin ve bu alandaki kamu politikalarının uygulama süreçlerinin eşgüdümünden sorumludur. Kurulun sekretarya süreçleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yürütülmektedir.

2025

2025 Aile Yılı

13 Ocak 2025 tarihinde gerçekleştirilen tanıtım programı ile Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından ilan edilmiştir.

Aile ve demografik yapıdaki değişimlerle mücadele edilmesi ve aile kurumunun güçlendirilmesi amacıyla 13 Ocak 2025 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 2025 yılı Aile Yılı olarak ilan edilmiştir.

Aile Yılı, kamu kuruluşları, akademik camia, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlar nezdinde önemli bir bilincin oluşmasına vesile olmuştur. 2025 Aile yılı kapsamında yaklaşık 20 bin etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Aile ve Gençlik Fonu kapsamında Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi aracılığıyla yuva kuracak gençlerimiz hem maddi olarak hem de eğitim ve danışmanlık hizmetlerimizle desteklenmektedir. 15 Şubat 2024 tarihinde deprem bölgesinde pilot olarak uygulanmaya başlayan proje, 13 Ocak 2025 tarihi itibarıyla ülkemiz geneline yaygınlaştırılmıştır.

Aileler için dijital bir rehber olma özelliği taşıyan İlk Öğretmenim Ailem Mobil Uygulaması hayata geçirilmiştir.

Bu uygulama ile bebek bekleyen ve 0–18 yaş çocuğu olan anne–babaların olumlu tutum ve becerilere sahip olmalarını desteklemek, sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı sağlamak, anne babaların çocuklarının sağlıklı gelişimlerdeki rolünü güçlendirmek amaçlanmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, aile ve toplumu tehdit eden sorunları tespit ederek, toplumsal duyarlılığı geliştirici çalışmalar ortaya koyarak, yetişkinlere yönelik eğitim programları hazırlamakta ve uygulamaktadır.

Bu kapsamda yürütülen Evlilik Öncesi Eğitim Programı, Aile Eğitim Programı ve Aile Danışmanlığı hizmetleri ailenin sağlam temeller üzerine kurulmasına, kurulan ailelerin sağlıklı ve uzun ömürlü olmasına katkı sağlamak amacı ile sunulmaktadır.

Aile ve Nüfus Diplomasisi

Türkiye ailenin, nesillerin ve güçlü nüfus yapısının korunmasına yönelik çalışmalarını aile ve nüfus diplomasisi yoluyla uluslararası alana taşımaktadır.

Ülkemiz 6 Eylül 2024 itibarıyla Birleşmiş Milletler Ailenin Dostlar Grubu'nun (Group of Friends of the Family – GoFF) 31. üyesi olmuştur. Birleşmiş Milletler 80. Genel Kurulu marjında düzenlenen “Birlikte Daha İyiye: Aileden Başlayan Küresel Dayanışma” başlıklı yan etkinlikle aile konusu en üst düzey BM toplantısının gündemine taşınmıştır.

İslam İşbirliği Teşkilatı'nın 2026–2035 Eylem Planı'na Türkiye'nin önerisiyle “ailenin, nesillerin ve güçlü nüfus yapısının korunması” konusu ayrı bir öncelik olarak ilk kez eklenmiştir.

İslam İşbirliği Teşkilatı Aile ve Nüfus On Yılı (2026–2035)

Türkiye'nin girişimiyle, 2026–2035 yıllarının İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde “Aile ve Nüfus On Yılı” olarak ilan edilmesine ilişkin öneri, Ocak 2026'da gerçekleştirilen İslam Konferansı'nda kıdemli uzmanlar düzeyinde kabul edilmiş olup nihai onayın Dışişleri Bakanları Konseyi'nde alınması beklenmektedir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Türk Devletleri Teşkilatı'nın çalışma alanlarına sosyal politikayı dahil ederek aileyi ve nüfusu güçlendirici yaklaşımların Teşkilat gündeminde kalıcı bir başlık haline gelmesini sağlamıştır. Bu kapsamda Sosyal Politikalar Bakanlar Toplantısı ilk kez ülkemizde gerçekleştirilmiş; toplantı sonucunda ailenin korunması ve güçlendirilmesine ilişkin bir bildiri imzalanmıştır.

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 28. Bakanlar Konseyi'nde aile kurumunun güçlendirilmesi ve sağlıklı nüfus yapısının korunmasının uzun vadeli ekonomik kalkınmanın temel belirleyicileri arasında yer aldığı vurgusu ülkemiz önerisi ile Teşkilatın öncelikleri arasına alınmıştır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı tarafından Karma Ekonomik Komisyonlarının (KEK) eş başkanlığı görevi yürütülmekte olup KEK mekanizmasının yürütüldüğü tüm ülkelerin KEK protokollerine ailenin güçlendirilmesi alanında iş birliği yapılmasına ilişkin hüküm eklenmesi için girişimler sürdürülmektedir.

2025

Uluslararası Aile Forumu

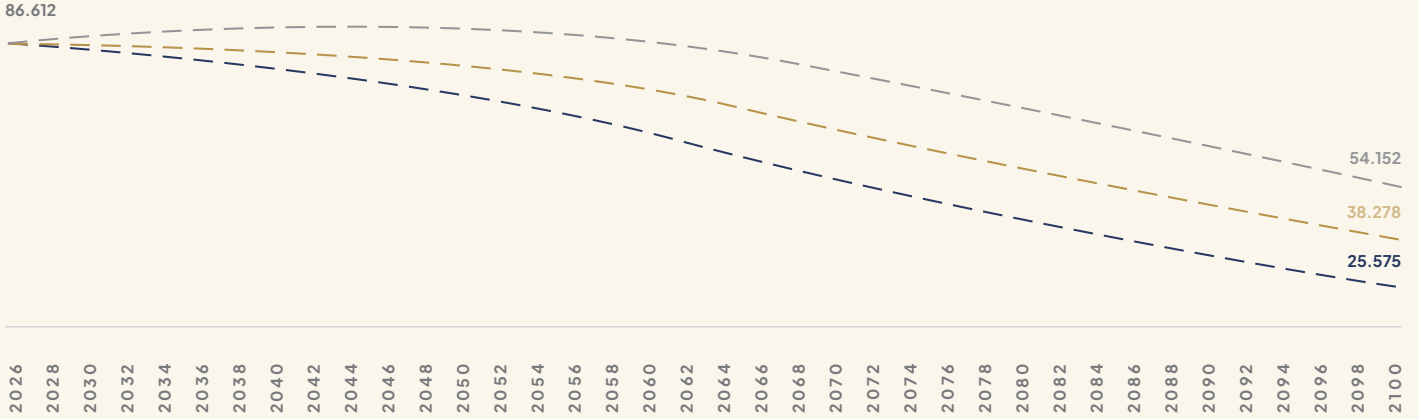
22–23 Mayıs 2025 tarihlerinde İstanbul'da 26 ülkeden bakan düzeyinde katılımı gerçekleştirilen Uluslararası Aile Forumu'nun ardından “Ailenin Güçlendirilmesi” temalı Bakanlar Deklarasyonu bakanlar tarafından imzalanmıştır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı öncülüğünde yürütülen aile diplomasisi çalışmaları somut sonuçlar vermiştir: Birleşik Arap Emirlikleri, Nijerya ve Mısır 2026 yılını “Aile Yılı” ilan etmiş; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ise “Aile Refahı Yılı” ilan edilmesine yönelik süreç başlatılmıştır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, İslam İşbirliği Teşkilatı, OECD ve G20 başta olmak üzere uluslararası platformlarda aile, nüfus, sosyal politika ve insan hakları alanlarındaki çalışmaları etkin biçimde sürdürülmektedir.

Temel Göstergelere Göre Aile ve Nüfus

Aile ve Nüfus On Yılı vizyonunun stratejik bir perspektifle inşası, aile yapısı ve demografik göstergelerdeki değişimlerin veriye dayalı bir zeminde tahlil edilmesini zorunlu kılmaktadır. Doğurganlık hızından, nüfusun yaş ve coğrafi dağılımına, evlenme ve boşanma oranlarından hanehalkı kompozisyonlarına kadar uzanan değişkenlerde meydana gelen güncel eğilimler, önümüzdeki on yıllık süreçte uygulanacak olan aile ve nüfus politikalarının temel parametrelerini teşkil etmektedir.

Grafik 1. Senaryolara göre nüfus, 2026–2100

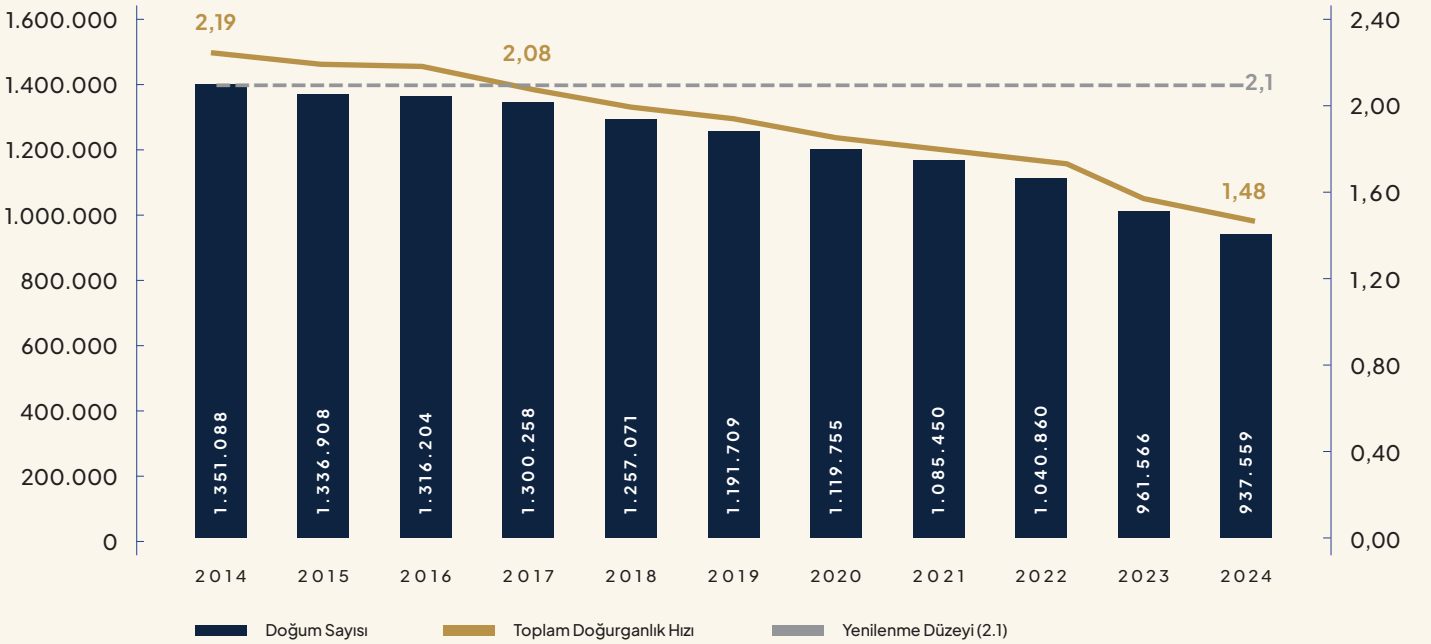

Not: Kaynak verilerde milyon olan değerler grafikte bin cinsinden gösterilmiştir.

Kaynak: Dünya Nüfus Beklentileri, 2024; Birleşmiş Milletler, Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı, Nüfus Bölümü (Yayın Yılı: 2024) – Nüfus Projeksiyonları, 2023–2100; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2024)

Toplam nüfusa ilişkin projeksiyonlar incelendiğinde 2025 yılında 86 milyon 92 bin 168 olan Türkiye nüfusunun 2100 yılında TÜİK'in düşük senaryosuna göre 54 milyona, Birleşmiş Milletlerin %80 tahmin aralığı (TA) alt sınırına göre 38 milyona, %95 TA alt sınırına göre ise 25 milyona kadar gerileyebileceği görülmektedir.

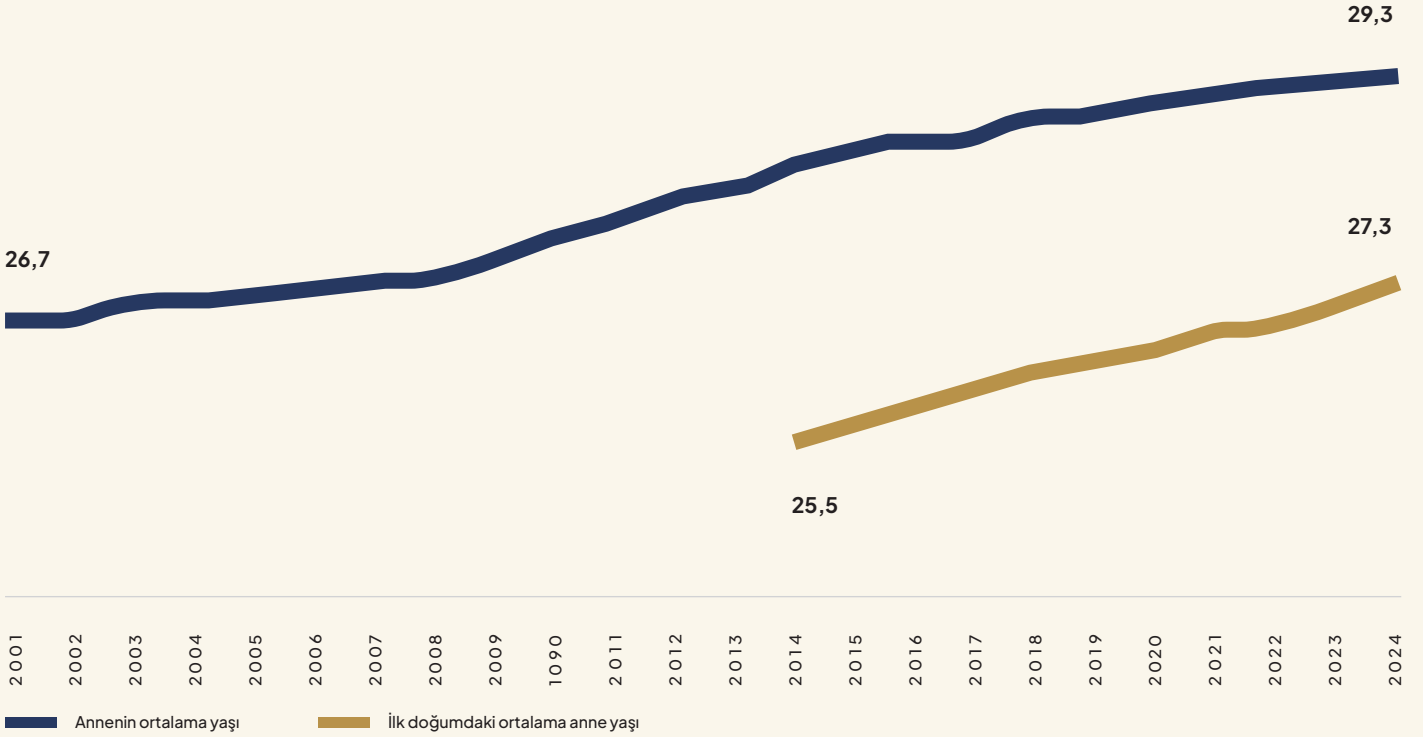
Grafik 2. Toplam doğurganlık hızı ve doğum sayısı, 2014-2024

Kaynak: Doğum İstatistikleri, 2024; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2025)

Türkiye'nin demografik panoraması incelendiğinde; toplam doğurganlık hızı ve doğum sayılarında gözlemlenen seyir, nüfusun yenilenme kapasitesi açısından ilk temel göstergesi oluşturmaktadır. Doğurganlık hızı 2017 yılından itibaren 2,1'in altına gerilemiş ve bu düşüş devam ederek 2024 yılında 1,48'e kadar inmiştir. 2014 yılında 1 milyon 351 bin 88 olan yıllık doğum sayısı 2023'te 1 milyonun altına düşmüştür. 2024'te ise aradan geçen 10 yıllık sürede doğum sayısında 400 bini aşkın bir düşüş kaydedilirken Tunceli, Bayburt ve Ardahan illerinde yıllık doğum sayısı bin çocuğun altına gerilemiştir.

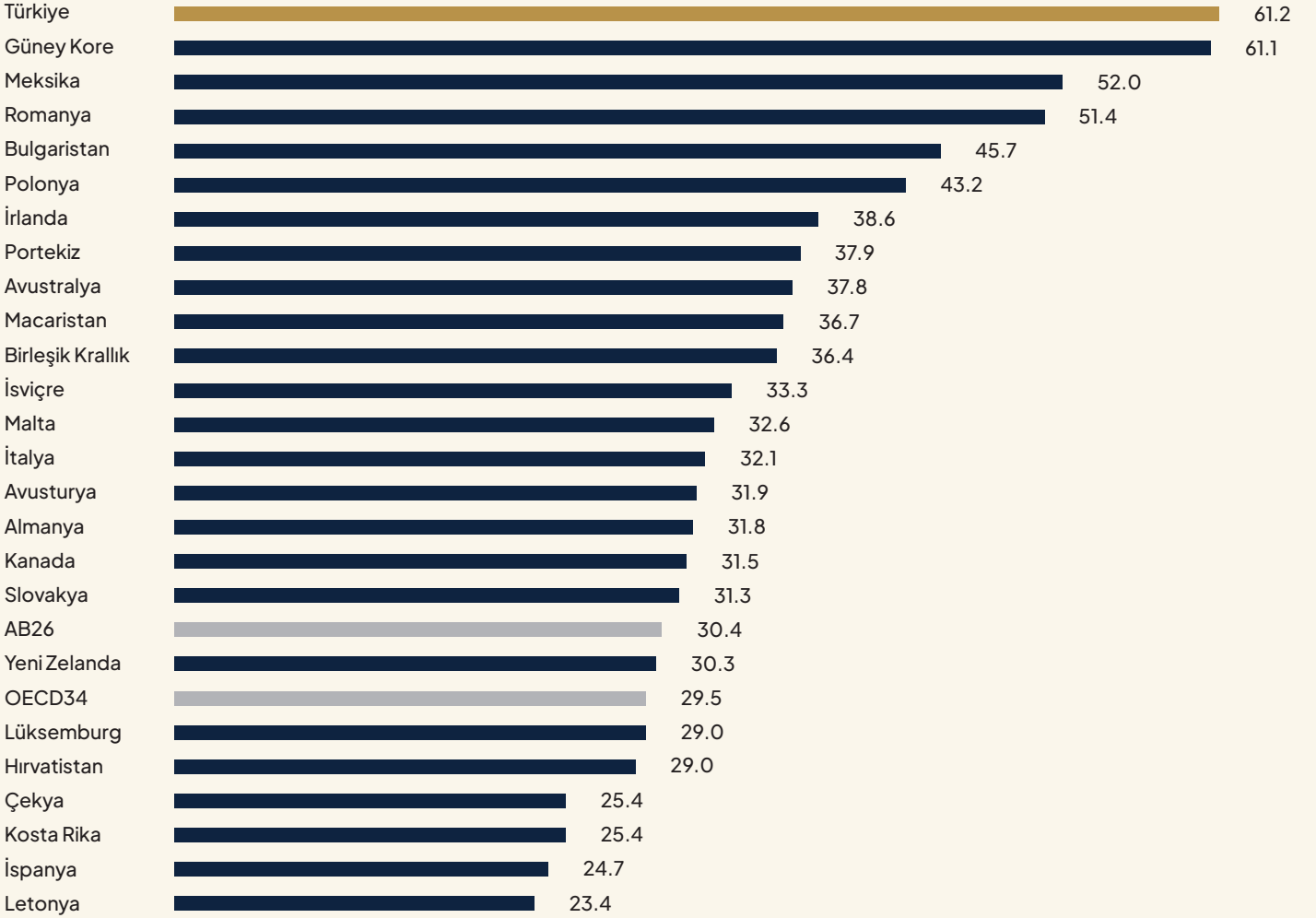
Grafik 3. Annenin ortalama yaşı ve ilk doğumdaki ortalama anne yaşı, 2001–2024

Kaynak: Doğum İstatistikleri, 2024; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2025)

Annenin ortalama yaşı ve ilk doğumdaki ortalama anne yaşına ilişkin veriler de doğurganlık hızı ve doğum sayılarındaki düşüşü besleyen bir seyir ortaya koymaktadır.

Annenin ortalama yaşı 2001 yılında 26,7 iken 2024 yılında 29,3'e yükselmiş olup 12 ilimizde 30'u aşmıştır. 2014 yılından 25,5 olan ilk doğumdaki ortalama anne yaşı ise 2024 yılına gelindiğinde 27,3'e çıkmıştır. Her iki göstergede de gözlemlenen artış eğilimi, anneliğin giderek daha ileri yaşlara ertelendiğine işaret etmektedir.

Grafik 4. Ülkelere Göre Sezaryen Ameliyatının Tüm Doğumlar İçindeki Oranı (%), 2023

Kaynak: Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2024; Sağlık Bakanlığı (Yayın Yılı: 2025)

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2018 yılında yayımladığı raporda sonraki gebeliklerde rahim yırtılması, plasenta sorunları, ektopik gebelik, kısırlık gibi komplikasyonlarla ilişkilendirildiği ifade edilen sezaryen doğum, doğurganlıkla ilgili etmenlerden biridir.

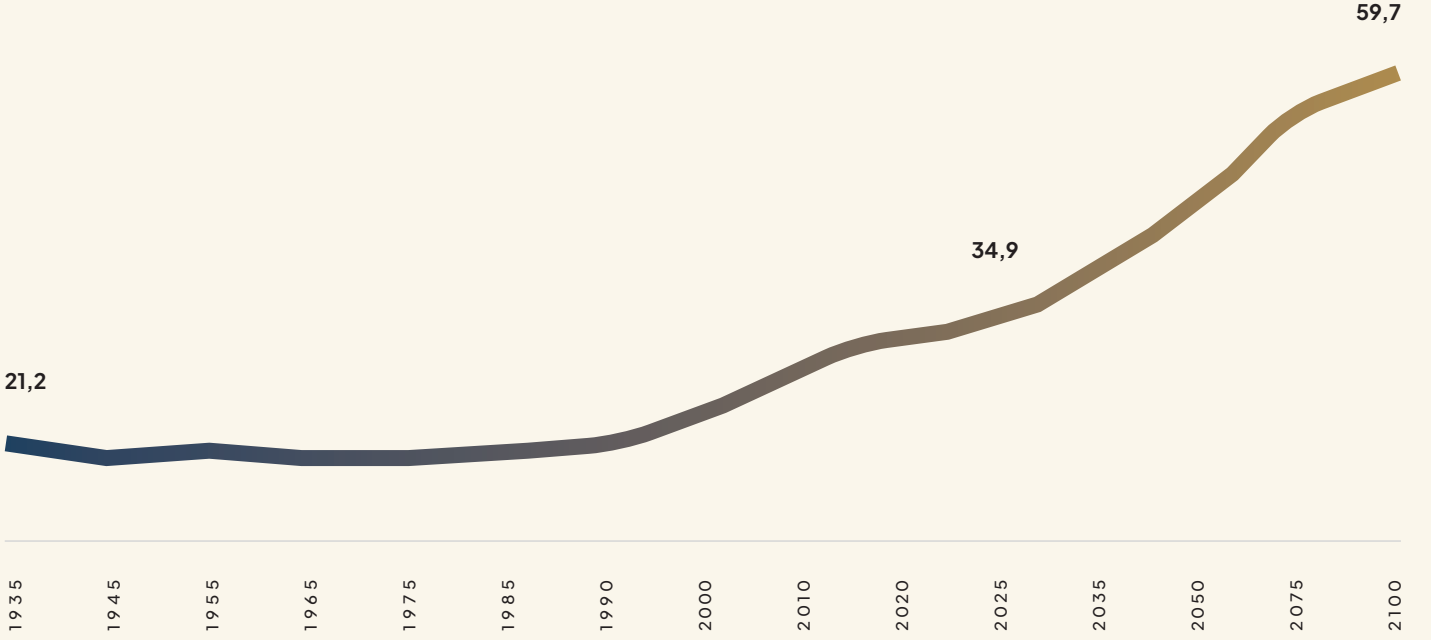
Dünya Sağlık Örgütü'nün 1985 yılında düzenlediği toplantıdaki “herhangi bir bölgenin %10–15’in üzerinde sezaryen oranına sahip olması için hiçbir gerekçe olmadığı” ifadesine dayalı olarak ideal sezaryen oranının %10–15 arasında olması kabul görmüştür.

2015 yılındaki yeni bildiri “%10’un üzerindeki sezaryen oranlarının anne ve yenidoğan ölüm oranlarındaki düşüşle ilişkilendirilemediği” ifadesi yer almıştır.

Sağlık Bakanlığının verilerine göre bu oran Türkiye’de 2024 yılında %61,2 olarak gerçekleşmiştir. Ülkelere göre sezaryen ameliyatının tüm doğumlar içindeki oranı incelendiğinde ülkemizin bu göstergede dünya genelinde ilk sıralarda yer almakta olduğu görülmektedir.

OECD Sağlık Verisi 2025 ve EUROSTAT Veri Tabanı üzerinden elde edilen 24 ülke ve 2 uluslararası kuruluş verisine göre oranlar %23–%61 bandında değişmekte olup Türkiye’den sonra %61,1 ile Güney Kore ikinci sırada ve %52 ile Meksika üçüncü sırada gelmektedir.

Grafik 5. Ortanca yaş, 1935–2100

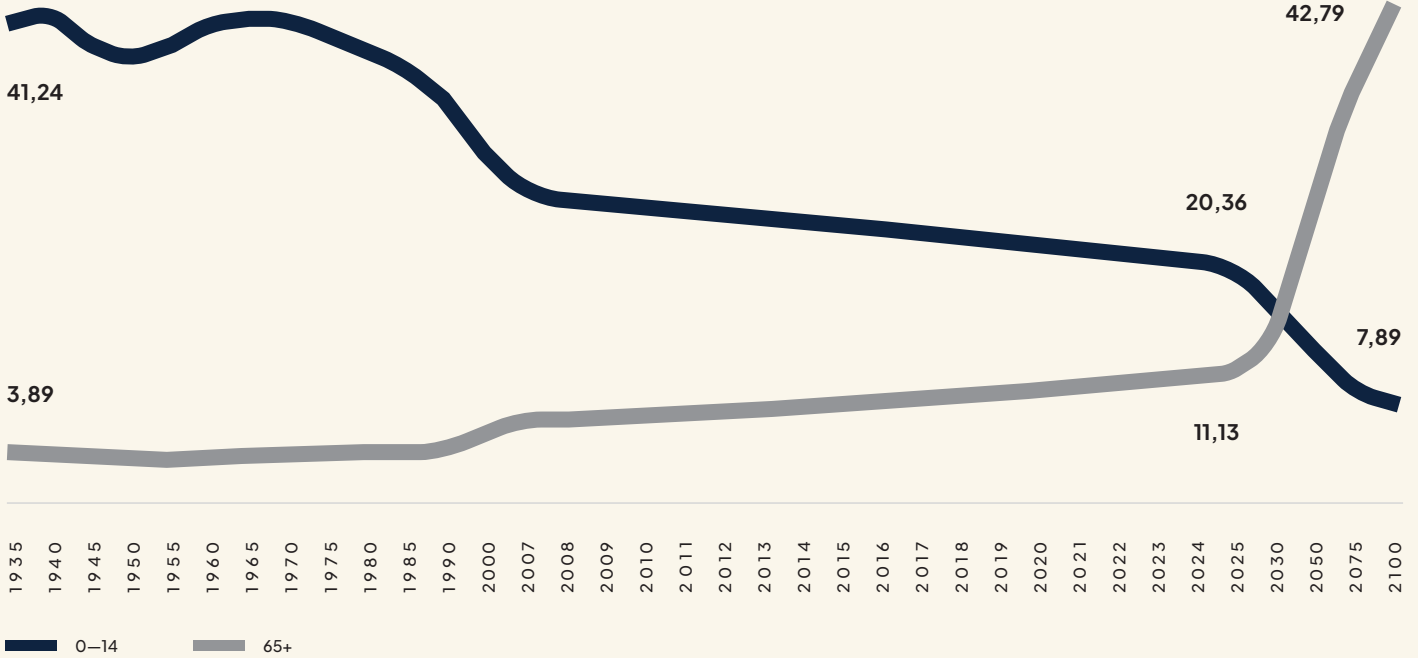

Kaynak: Doğum İstatistikleri, 2024; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2025) – Nüfus Projeksiyonları, 2023–2100; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2024)

Nüfusun yaş dağılımını gösteren önemli bir gösterge olan ortanca yaş 1970 yılından itibaren sürekli artış eğilimi sergileyerek 2025 yılında 34,9'a ulaşmıştır.

Bu durum, Türkiye'de her iki kişiden birinin artık yaklaşık 35 yaşında olduğu anlamına gelmektedir. Nüfus projeksiyonları ortanca yaşın artmaya devam edeceğini, düşük senaryoya göre 2100 yılına gelindiğinde 59,7'ye ulaşacağını ortaya koymaktadır.

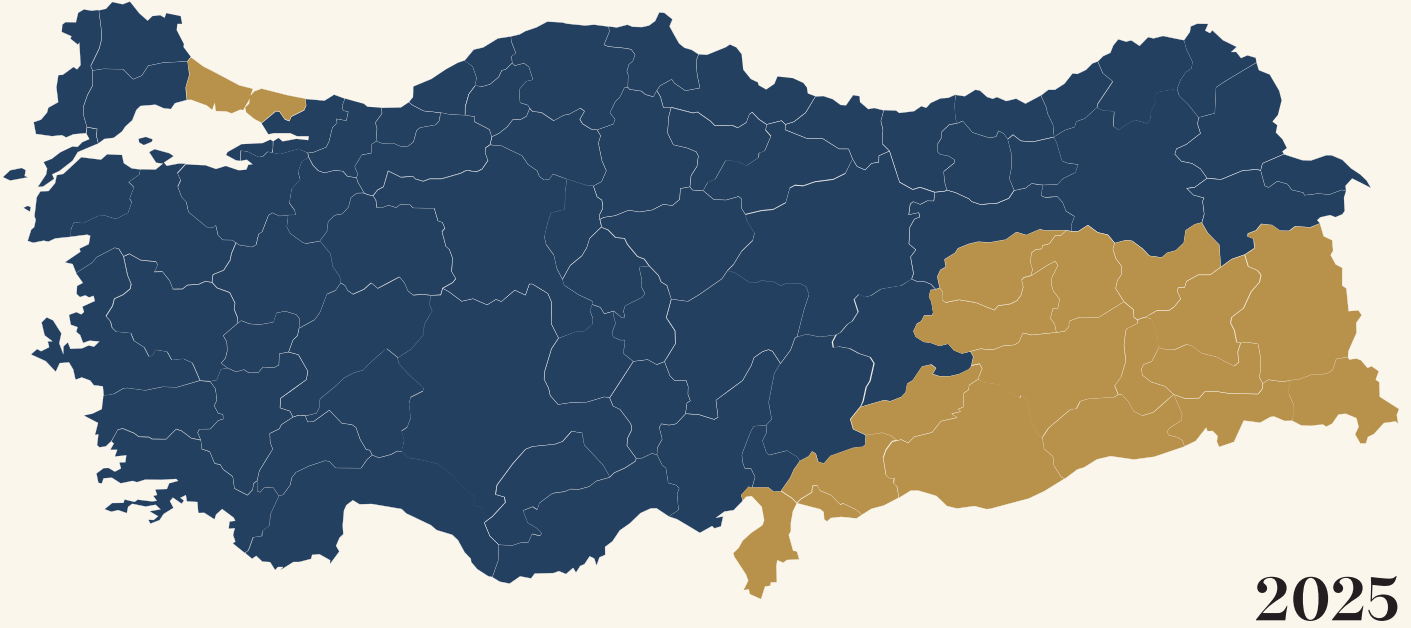
Grafik 6. 0–14 ve 65+ yaş gruplarının toplam nüfus içerisindeki oranı (%), 1935–2100

Kaynak: İstatistiklerle Yaşlılar, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın yılı: 2026)

Türkiye’de çocuk ve genç nüfus azalırken 65 yaş ve üstü yaşlı nüfus oranı artmaktadır. Yaşlı nüfus oranı 2025 yılı itibarıyla %11,1’e yükselmiştir. Nüfus projeksiyonuna ilişkin tüm senaryolara göre; 2030–2040 yılları arasında 0–14 yaş grubu nüfus ile 65 yaş ve üzeri grubundaki nüfusun eşitleneceği tahmin edilmektedir.

2100 yılına gelindiğinde yaşlı nüfus oranı ana senaryoya göre %33,6’ya, düşük senaryoya göre %42,8’e varacaktır. En iyimser (yüksek) nüfus projeksiyonu dahi 2100 yılında yaklaşık her üç kişiden birinin (%28,2) yaşlı olacağını öngörmektedir.

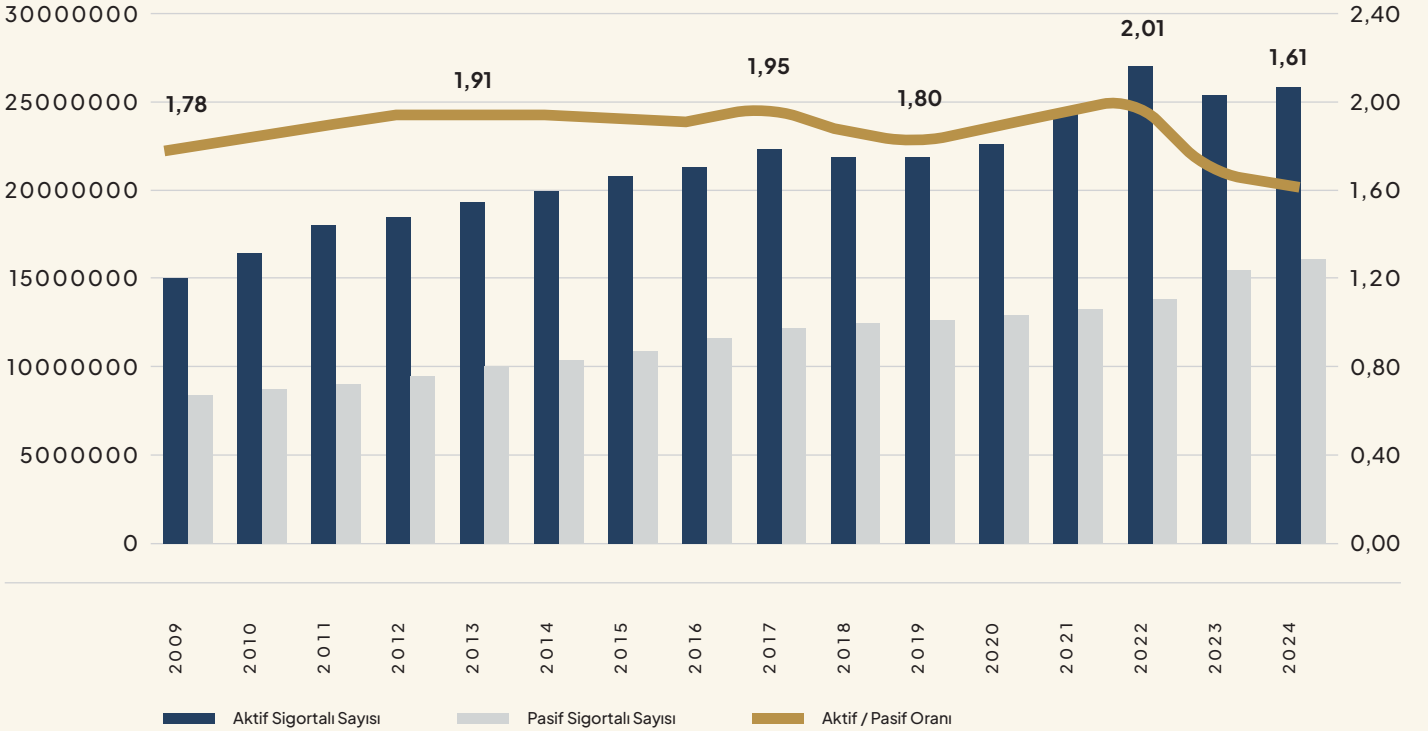

■ %0–9 ■ %10 ve üzeri

Kaynak: İstatistiklerle Yaşlılar, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2026)

65 yaş ve üstü yaşlı nüfus oranı %10 ve üzerinde il sayısı 2007 yılında 19 iken bu sayı 2025 yılında 62'ye yükselmiştir. Üç ilimizde (Sinop, Kastamonu ve Giresun) 65 yaş ve üstü nüfus oranı, %20'nin üzerine çıkmıştır.

Grafik 8. Aktif ve pasif sigortalı sayıları ve aktif-pasif oranı, 2009-2025

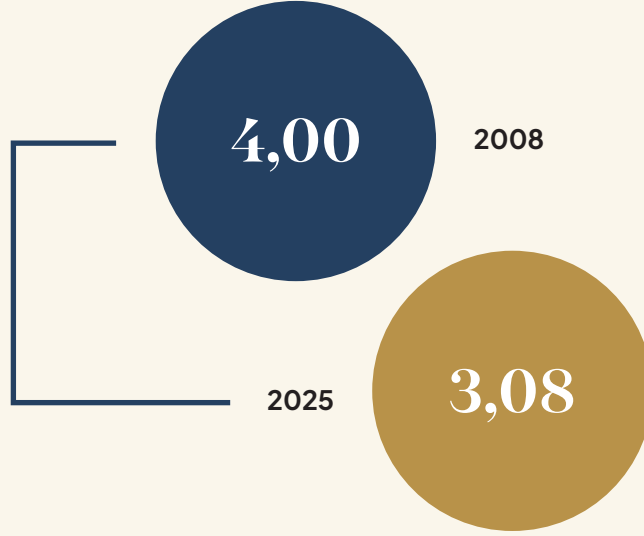

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu İstatistik Yıllıkları (2010-2024); Sosyal Güvenlik Kurumu (Son Yayım Yılı: 2025)

Yaşlı nüfus oranı artarken çalışma çağındaki nüfusun azalmasının sosyal güvenlik dengeleri üzerinde doğrudan etkileri bulunmaktadır.

Sosyal güvenlik sistemine prim ödeyen aktif sigortalı sayısının sistemden yararlanan pasif sigortalı sayısına oranının en az dört olması, yani her bir emekli ya da pasif sigortalıya karşılık en az dört çalışan bulunması, sürdürülebilirlik için ideal kabul edilirken, bu oranın 2'nin altına düşmesi sistemin finansal açıdan kritik duruma girdiğini göstermektedir. Türkiye'de aktif/pasif sigortalı oranı 2024 yılında 1,61'e gerilemiştir.

Grafik 9. Ortalama hanehalkı büyüklüğü, 2008–2025

Kaynak:Merkezi Dağıtım Sistemi; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

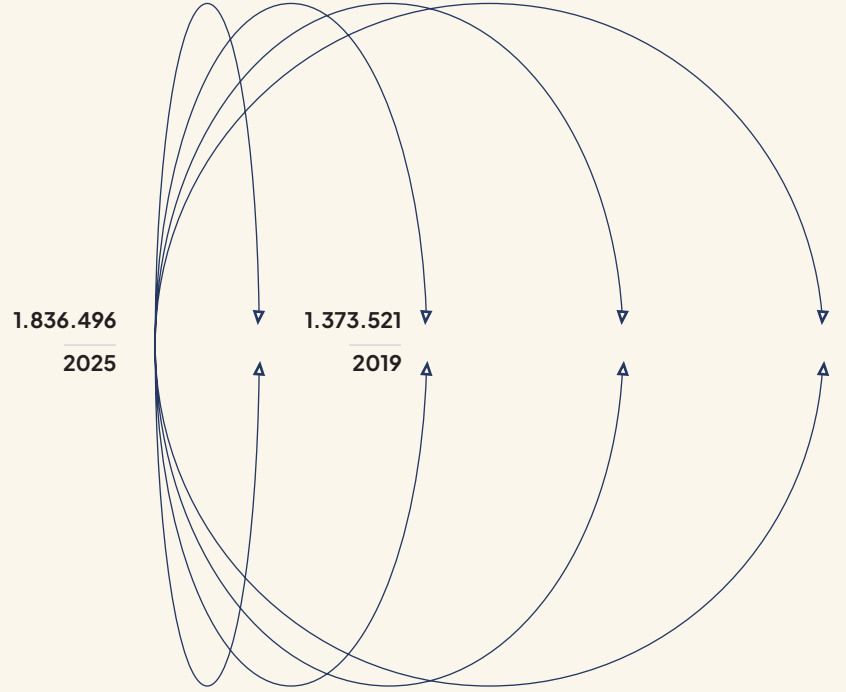
Doğurganlık hızındaki düşüş, hiç evlenmeme ve boşanmalardaki artış, kuşaklar arası bir arada yaşama biçiminin azalması gibi diğer demografik göstergelerdeki değişimlerin sonuçlarından biri olarak aileler giderek küçülmektedir.

Ortalama hanehalkı büyüklüğü kesintisiz bir düşüş seyri izleyerek 2025 yılında 3,08'e gerilemiştir.

Grafik 10. Tek kişilik hanehalkı oranı (%), 2014-2025

Kaynak: Nüfus İstatistikleri Portalı; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

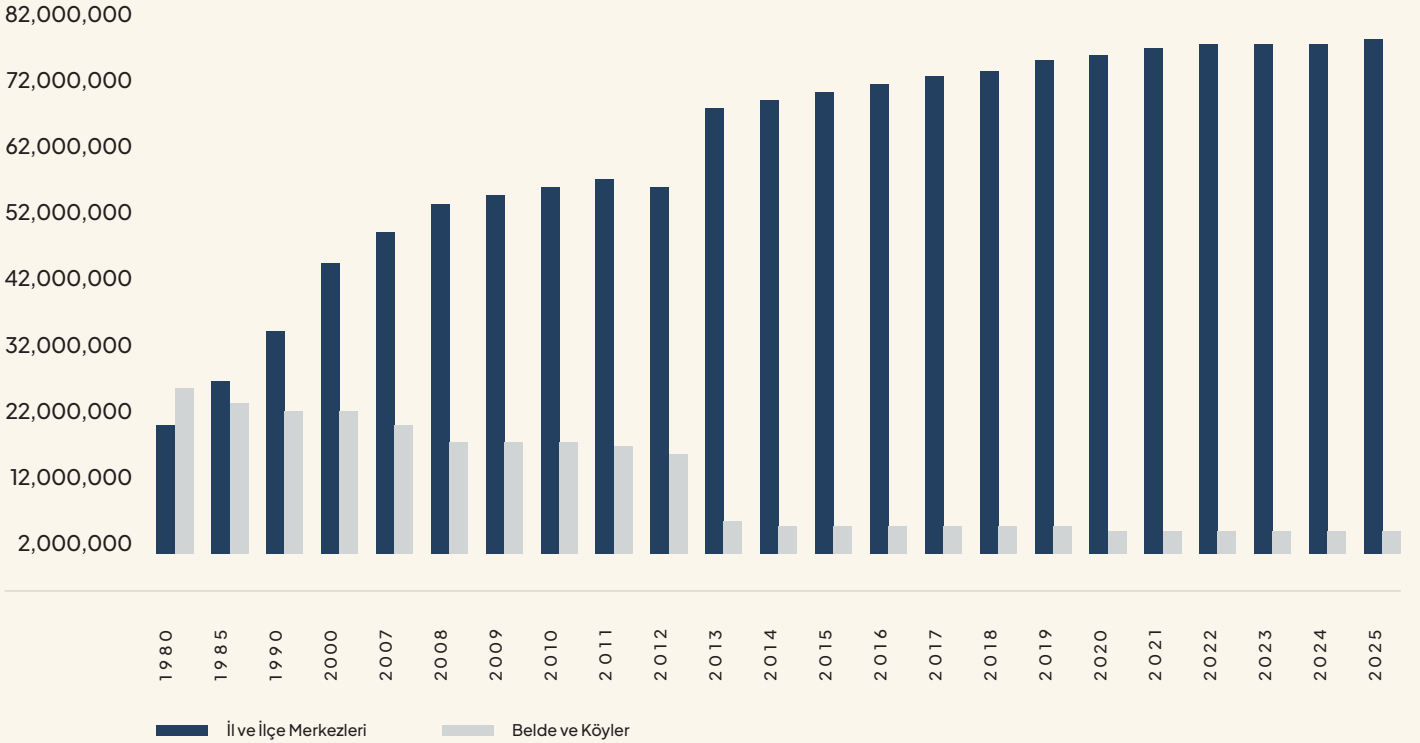
Grafik 11. Tek başına yaşayan yaşlı birey sayısı, 2019–2025

Kaynak: İstatistiklerle Yaşlılar, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2026)

2025 yılında yalnız yaşayan bireylerden oluşan tek kişilik hanelerin oranı %20,5'e yükselirken tek başına yaşayan yaşlı birey sayısı 1 milyon 836 bin 496'ya ulaşmıştır.

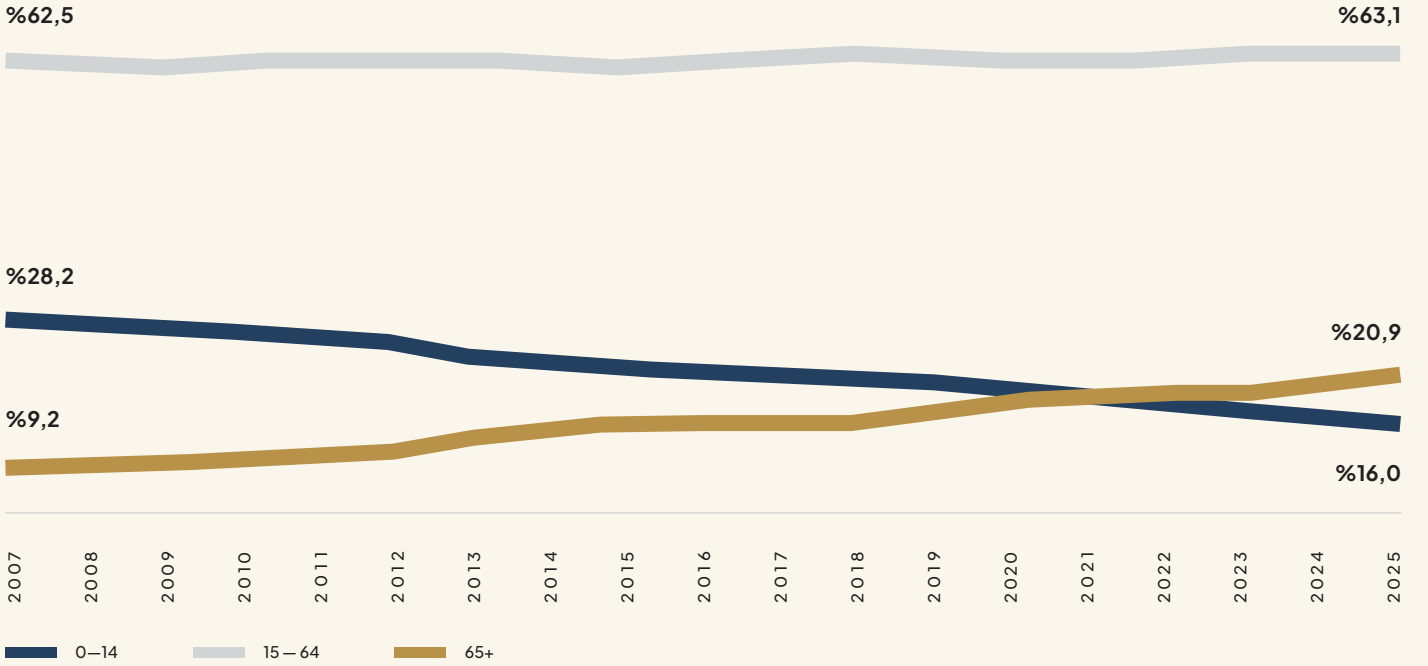
Grafik 12. Yerleşim yerine göre nüfus sayısı, 1980–2025

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

Kırsal alanlarda yaşanan nüfus kaybı da önemli oranda artmıştır. 1980 yılında 25 milyon 91 bin 950 olan belde ve köy nüfusu 2025'te 5 milyon 536 bin 693'e düşmüştür; aynı yıllar arasında il ve ilçe merkezi nüfusu 19 milyon 645 bin 7'den 80 milyon 555 bin 475'e yükselmiştir. Diğer bir deyişle 1980'de nüfusun %56,1'i kentsel ve 43,9'u kırsal alanlarda yaşamını sürdürürken bu oranlar 2025 yılında sırasıyla %6,4 ve %93,6 olmuştur.

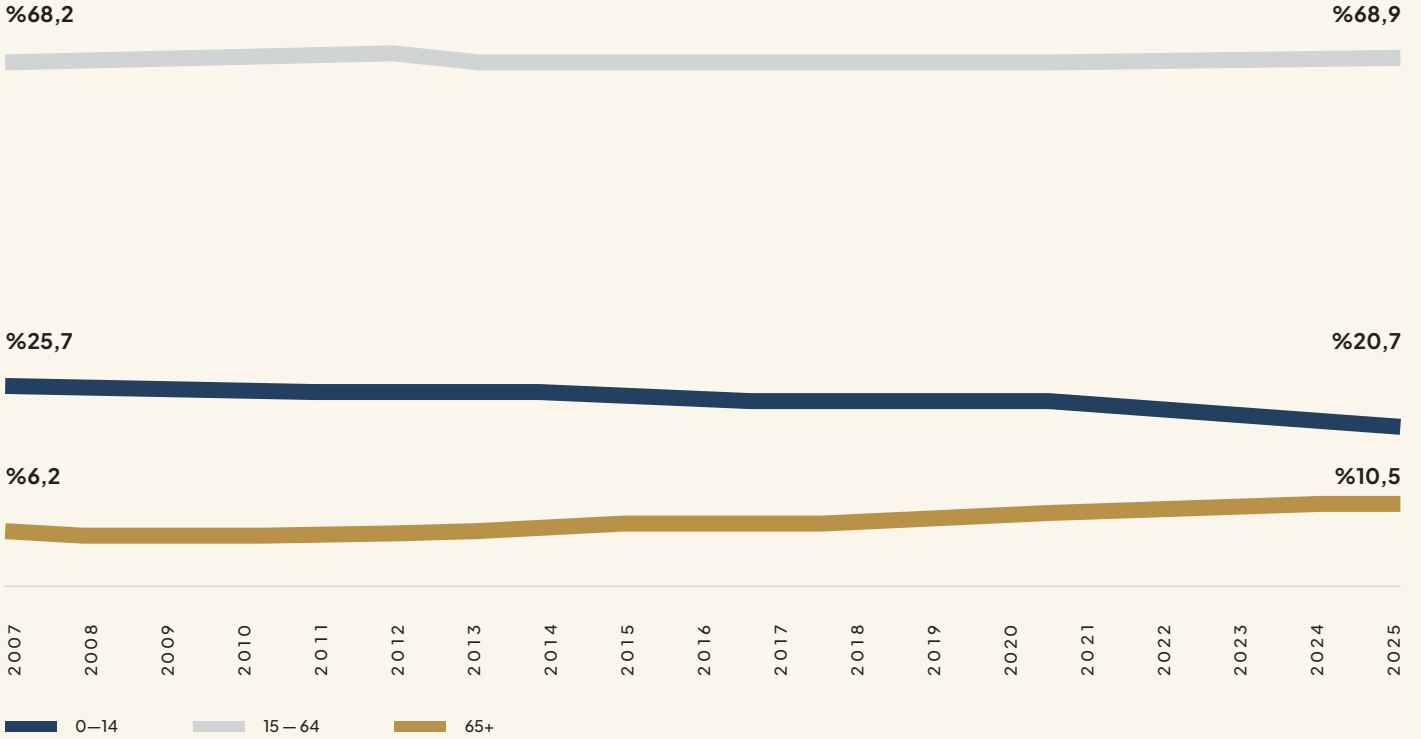
Grafik 13. Yaş gruplarına göre belde ve köy nüfus oranı (%), 2007–2025

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

Belde ve köylerde yaşayan nüfusun geniş yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde yıllar içerisinde 15–64 yaş grubundaki nüfus görece sabit bir seyir izlerken 0–14 yaş grubu çocuk nüfus oranının %28,2’den %16’ya gerilediği, 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus oranının ise %9,2’den %20,9’a yükseldiği görülmektedir. 2022 itibarıyla kırsalda yaşlı nüfus 0–14 yaş grubundaki çocuk nüfusu aşmış durumdadır.

Grafik 14. Yaş gruplarına göre il ve ilçe merkezi nüfus oranı (%), 2007–2025

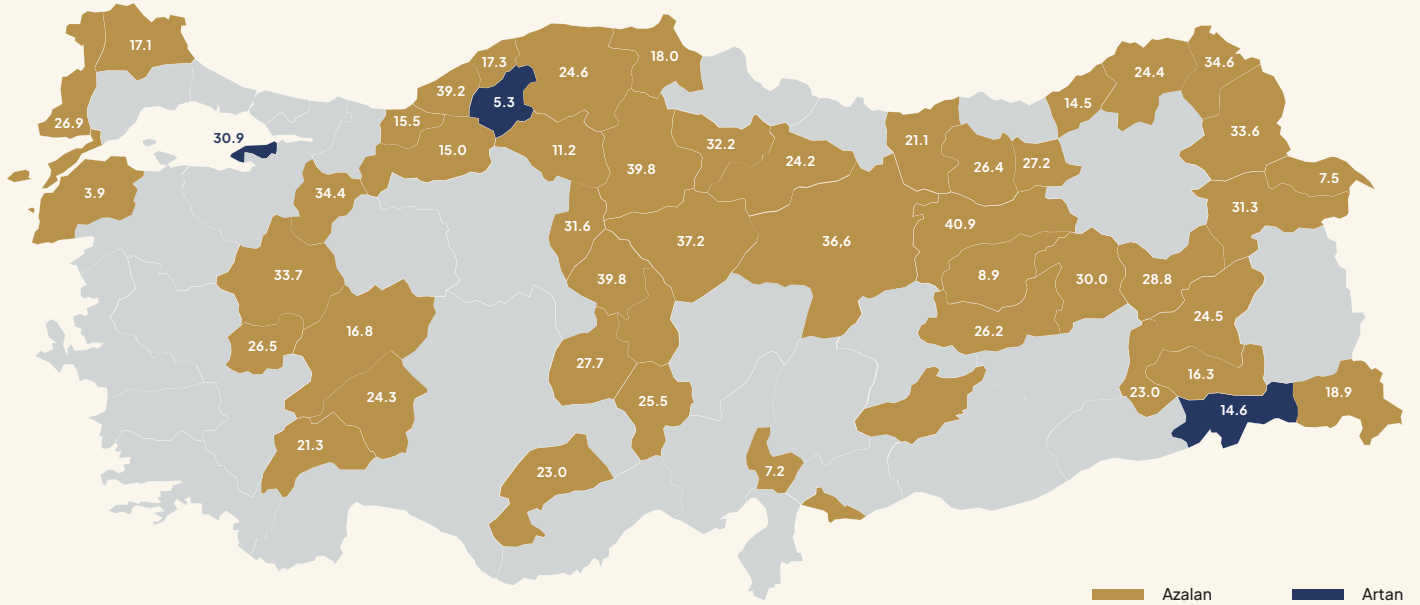

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun geniş yaş gruplarına göre dağılımı, 15–64 yaş grubundaki nüfus için belde ve köy yerleşim yerlerindeki benzer bir tablo ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte yaşlı nüfusun artış ve 0–14 yaş çocuk nüfusun azalış eğilimi kırsal alanlarda kentsel alanlara göre daha keskin bir seyirle devam etmektedir.

Grafik 15. İllere göre belde ve köy nüfusundaki değişim oranı (%), 2008–2025

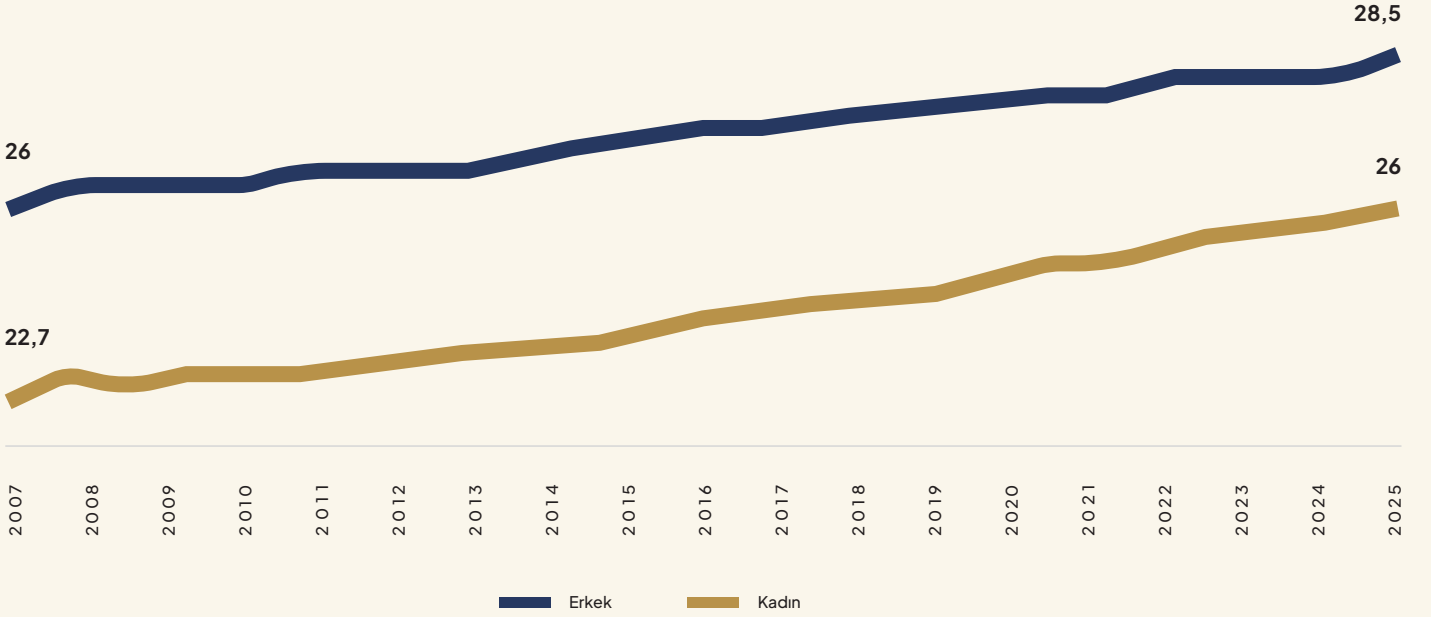
Not:12 Mart 2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme gereği bünyesinde bulunan belde ve köylerin tüzel kişiliği kaldırılan iller (30 büyükşehir) gri ile renklendirilmiştir.

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2025, 2009; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2026–2010)

Belde ve köylerde yaşayan nüfusun yıllar içerisindeki değişimi iller bazında incelendiğinde 2008 ile 2025 yılları arasında 48 ilimizde %40,1 (Erzincan) ile %3,9 (Çanakkale) bandında azalma meydana geldiği görülmektedir.

Aynı yıllara ait dönemde belde ve köy nüfusu artan illerimiz ise Şırnak, Karabük ve Yalova'dır.

Grafik 16. Cinsiyete göre ortalama ilk evlenme yaşı, 2001-2025

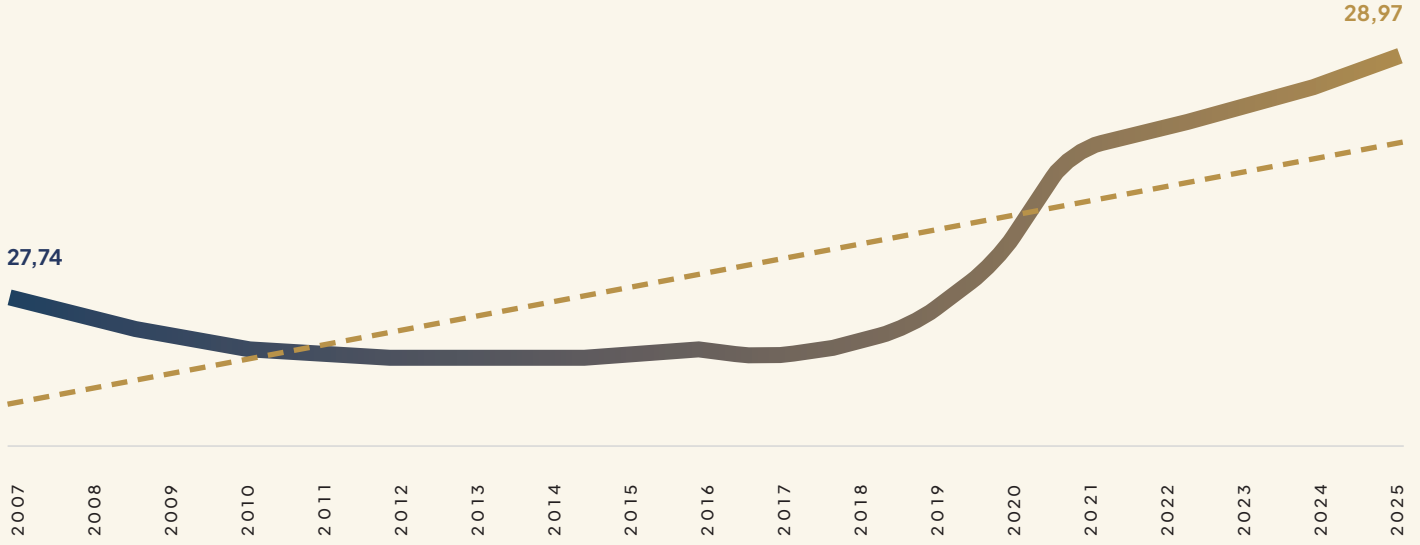

Kaynak: Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

Ülkemizde evlenme yaşı sürekli bir artış göstermektedir.

2025 yılında ilk evlenme yaşı erkeklerde 28,5'e kadınlarda ise 26'ya yükselmiştir. İki ilimizde (Tunceli ve Artvin) ilk evlenme yaşı erkekler için 30'un üzerine çıkmıştır.

Grafik 17. Hiç Evlenmeme Oranı (%), 2008–2025

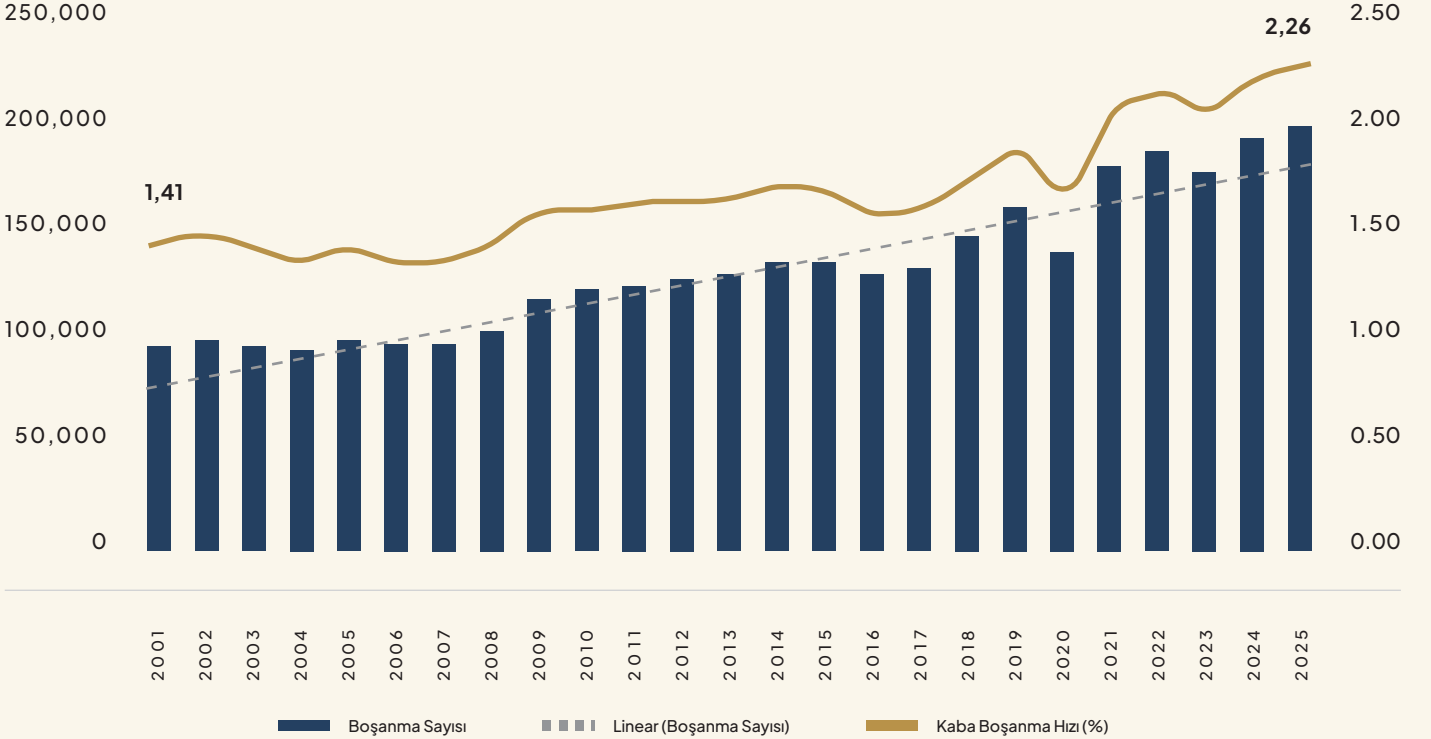

Kaynak: Nüfus İstatistikleri Portalı; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

Türkiye’de geç evlenmenin yanı sıra ve hiç evlenmeme olgusu da giderek yaygınlaşmaktadır.

Hiç evlenmeme oranları yıllar içinde %36 oranında artmıştır. 2025 yılında 20–24 yaş aralığında hiç evlenmeyen kadınların oranı %79’a, erkeklerin oranı ise %94’e kadar yükselmiştir.

Grafik 18. Boşanma sayısı ve kaba boşanma hızı, 2001-2025

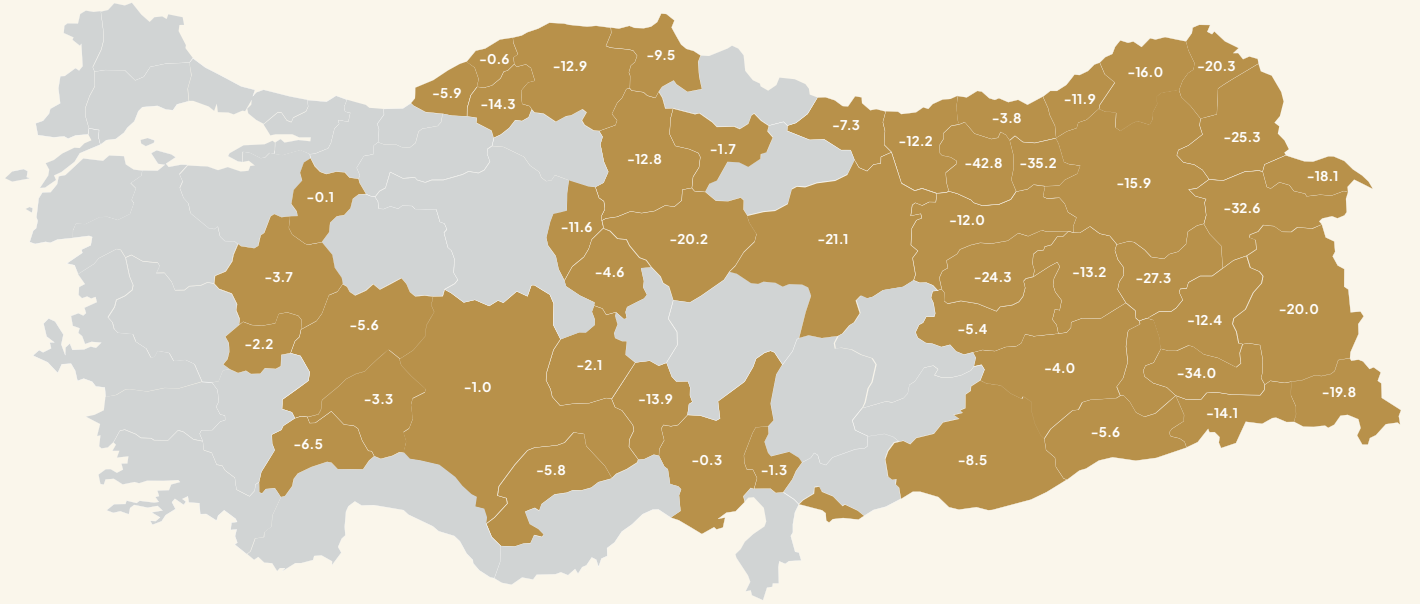

Kaynak: Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2025; Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim: 2026)

Boşanma verileri de evlilik kurumundaki dönüşümü yansıtmaktadır.

Yıllık boşanma sayısı yirmi dört yılda ikiden fazlaya katlanmış, aynı dönemde kaba boşanma hızı binde 1,41'den binde 2,26'ya yükselmiştir. Söz konusu artış kesintisiz bir seyir izlemekle birlikte 2021 ve 2022 yıllarında belirgin bir ivmelenme gözlemlenmiştir.

Grafik 19. İllerin net göç hızı (‰)

Kaynak: İç Göç İstatistikleri, 2024; Türkiye İstatistik Kurumu (Yayın Yılı: 2025)

Türkiye’de iç göç hareketlerine ilişkin net göç hızı haritaları incelendiğinde göç veren il sayısı 51 iken göç alan il sayısının 30 olduğu ve göç verme olgusunun genel olarak doğu bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu durum nüfusun yerleşim örüntüsünde asimetrik dağılıma işaret etmektedir.

Vizyon & Misyon

Aileyi toplumun temeli, nüfusu ise milletimizin geleceğinin güvencesi olarak gören güçlü bir devlet iradesinin tezahürü olan Aile ve Nüfus On Yılı kapsamında;

Vizyonumuz

İnsanla başlayan, aileyle köklenen, nesillerle büyüyen, nüfusla güçlenen, istikbâle yükselen Türkiye

Misyonumuz

İnsanı, aileyi ve nesilleri koruyan; evliliği ve çocuk sahibi olmayı teşvik eden; kuşaklar arası dayanışmayı pekiştiren; ülkenin her köşesinde nüfus yapısını güçlendiren bütüncül ve uzun vadeli bir politika çerçevesi oluşturmak

Temel Yaklaşım

Aile ve Nüfus Politikalarının Ana Akımlaştırılması

Güçlü aile ve nüfus yapısı, tüm kamu yönetiminin paylaştığı ortak bir öncelik olup bu önceliğin on yıllık süreçte somut sonuçlar doğurabilmesi; eğitim, sağlık, çalışma, tarım, çevre ve ekonomi başta olmak üzere tüm sektörlerdeki hedeflere entegre edilmesi ile mümkün olacaktır.

Bu çerçevede kamu kurum ve kuruluşları stratejik planlarını, bütçelerini ve performans hedeflerini aile ve nüfus eksenini kapsayacak biçimde geliştirecektir.

Merkez ve taşra teşkilatı aracılığıyla ülke genelinde hayata geçirilecek bu yaklaşım, ulusal ve uluslararası politika belgelerine ve ülke programlarına da yansıtılacaktır.

Tüm kamu politikaları ve programlar, aile kurumu ile nüfus yapısına etkileri yönünden sistematik biçimde değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Güçlü aile ve nüfus yapısı böylece kamudaki tüm sektörel çalışmaların ayrılmaz bir bileşeni hâline gelecektir.

12. Kalkınma Planı:

“Toplumun bilinçli ve sağlıklı nesiller üzerinden varlığını sürdürmesini teminen aile kurumunun güçlendirilmesi için eğitim, kültür ve medya kanalları aracılığıyla etkili politikaların geliştirilerek iş hayatı ve sosyal hayatın her alanına nüfuz edecek şekilde uygulamaya konulması ihtiyacı sürmektedir.”

“Kadın ve erkeğin evlilik bağıyla kurulan, milli ve manevi değerlerin taşıyıcısı olan ailenin her türlü zararlı eğilimden korunması, sağlıklı nesillerin yetişmesi, dinamik nüfus yapısının ve kalkınmanın istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen aile kurumunun güçlendirilmesi temel amaçtır.”

“Doğurganlığın nüfusun yenilenme seviyesinin üzerinde tutulması, aile kurumunun güçlendirilmesi,

yükselen ortalama evlenme yaşının evliliklerin özendirilerek daha genç yaşlara düşürülmesi ve ikiden fazla çocuk sahibi olmanın desteklenmesi suretiyle sağlıklı ve dinamik nüfus yapısının korunması, yaşlanan nüfusun bedensel ve ruhsal sağlık düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi, işlevselliğinin artırılarak aktif ve bağımsız olarak hayatlarını sürdürmeleri, ekonomik ve sosyal hayata katılımının sağlanması, kaliteli bakım ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi temel amaçtır.”

Temel Değerler

Aile Merkezilik

Tüm politikaların; bir kadın ile bir erkeğin evlilik birliği üzerine kurulan, nesillerin yetiştirildiği ikame edilemez bir kurum olarak ailenin huzurunun temini, dış tehditlere karşı korunması ve bir bütün olarak güçlendirilmesi esasına dayanması

İnsan Hayatının Kutsallığı

Hayatın her evresinin değerli kabul edilip korunmasının politikalarımızın temel ahlaki zeminini oluşturması
Nesiller Arası Emanet ve Dayanışma

Nesiller Arası Emanet ve Dayanışma

Her neslin, öncekinin mirasını taşıma ve sonrakine güçlü bir toplumsal zemin bırakma sorumluluğuyla birbirini desteklediği ve birbirinden öğrendiği aktif bir dayanışma anlayışı benimsemesi

Kültürel ve Manevî Zemin

Politikalarımızın zengin kültürel mirasımızdan ve sevgi, saygı, merhamet, sadakat, sorumluluk ve mahremiyet gibi değerler üzerine inşa edilen medeniyet havzasından beslenmesi

Millî İrade ve Özgün Duruş

Aile ve nüfusa ilişkin politikalarda ülkemizin köklü tarihsel birikimine ve millî iradesine dayanan özgün ve kararlı bir duruş sergilemesi

Temel İlkeler

Bilimsel Bilgiye Dayalı Karar

Politikaların bilimsel yöntemle elde edilmiş geçerli ve güvenilir veriden beslenen kanıta dayalı bir zeminde yürütülmesi

Bütüncül ve Çok Paydaşlı Yaklaşım

Disiplinler arası bir anlayışla ilgili tüm paydaşların dahil edildiği ve eşgüdüm içinde hareket edildiği yaklaşımın benimsenmesi

Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık

Taahhütlerin yerine getirilmesi izlenebilir bir çerçevede takip edilmesi ve raporlanması

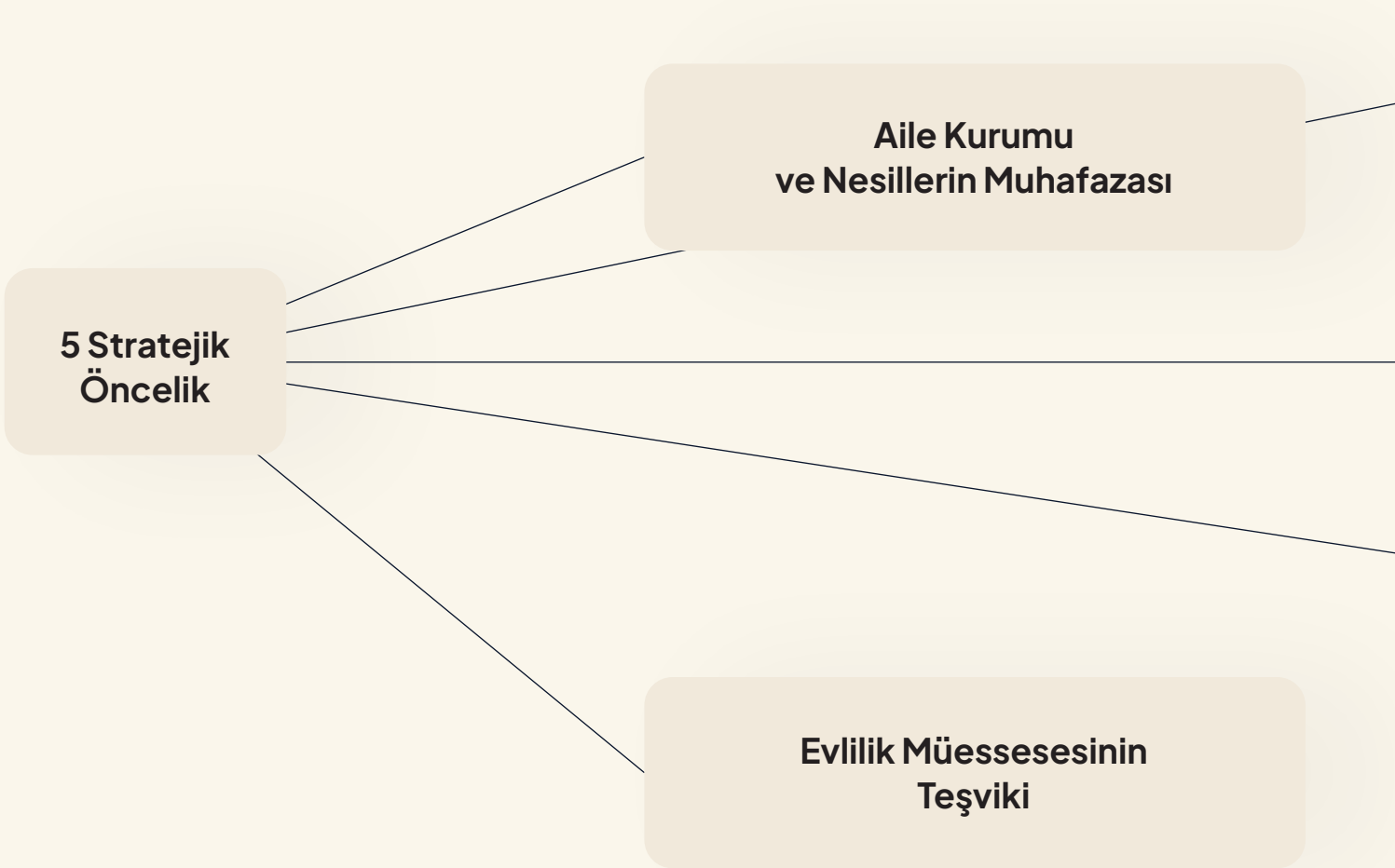
Sorumlu Medya ve Dijital İklim

Haber alma hürriyeti korunurken; çocukların gelişimini, aile kurumunu ve toplumsal ahlakı zedeleyen yayıncılık anlayışına karşı etik bir duruş sergilenerek güvenli medya ve dijital ortam oluşturulması

Yerele Duyarlılık

Politikaların bölgesel farklılıklar ve yerel ihtiyaçlar gözetilerek geliştirilmesi ve uygulanması

Stratejik Öncelikler

**Kırsalın Yerinde Kalkınması
ve Nüfusun Dengeli Dağılımı**

**Doğurganlık Hızının
Artırılması**

**Gençlerin Nitelikli Yetiştirilmesi
ve Yaşlı Refahı**

Aile Kurumu & Nesillerin Muhafazası

Aile; bir kadın ile bir erkeğin evlilik birliği üzerine kurulan, nesillerin millî ve manevî değerlerle yetiştirildiği ve topluma kazandırıldığı en temel sosyal kurumdur. Sosyal korumanın ilk halkası olan aile, kişinin sağlıklı gelişimi için ikame edilemez bir ortam sunmaktadır. Nitekim bilimsel çalışmalar, istikrarlı aile ortamında büyüyen çocukların akademik, duygusal, sosyal ve manevi açıdan daha güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Huzurun temin edildiği, güvenin filizlendiği, kadim değerlerin güçlendiği ve medeniyet mirasının aktarıldığı bu taşıyıcı yapının sağlıklı şekilde sürekliliğini güvence altına alan ise nesillerin muhafazasıdır. Zira bir toplumun kimliğini yaşatan ve geleceğini şekillendiren sağlıklı nesillerdir.

Günümüzde aile kurumu ve nesiller çok boyutlu tehditlerle karşı karşıyadır. Cinsiyetsizleştirme başta olmak üzere küresel ölçekte dayatılan zararlı akımlar; kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkları anlamsızlaştırmayı, evlilik ve anne-babalık rolü gibi kurucu unsurları muğlaklaştırmayı ve nesilden nesile aktarılan değer sistemlerini aşındırmayı hedeflemektedir. Medyadan eğitime, uluslararası sözleşme yorumlarından politika belgelerine uzanan geniş bir alanda sistematik bir baskı oluşturan bu akımlar, aile kurumunu ve nesilleri köklü biçimde dönüştürmeye çalışmaktadır. Bu sürece, dijital

mecraların yaygınlaşmasıyla birlikte dezenformasyon, algoritmik içerik yönlendirmesi ve yapay zekâ destekli manipülasyon gibi yeni nitelikte etkiler de eklenmiştir. Diğer yandan derinleşen bireyselleşme eğilimleri aile bağlarını zayıflatan yeni bir zemin oluştururken zararlı alışkanlıklar ve bağımlılıklar nesillerin geleceğini esir almaktadır. Tüm bu çok boyutlu tehdit örüntüsü; aile kurumuna ve nesillerin muhafazasına yönelik kapsamlı ve kararlı bir tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

“Aile Kurumu ve Nesillerin Muhafazası” stratejik önceliği; aile kurumunun kadın ve erkeğin evlilik birlikteliği olarak toplumsal zeminini güçlendirmeyi, cinsiyete özgü hak ve ihtiyaçların gözetilmesini, aileyi, çocukları ve gençleri her türlü menfi müdahaleye karşı koruyan bütüncül, yaygın ve sürekliliği olan bir politika çerçevesi oluşturmayı hedeflemektedir.

Evlilik Müessesesinin Teşviki

Evlilik; bir kadın ile bir erkeğin özgür iradesiyle, toplum önünde ve hukuki güvence altında verdikleri ortak bir kararın beyanıdır. Bu beyan aynı zamanda devletin ve toplumun da tanıdığı ve koruduğu bir kurucu eylemdir. Evlilik kurumunun sağlıklı işleyişi; aile kurumunun varlık zeminini oluşturmakta, nüfusun yenilenmesini sağlamakta ve toplumsal dayanışma ruhunu beslemektedir. Bu nedenle evliliğin teşviki, aile ve nüfus politikaları ile sosyal, manevi ve kültürel alanın öncelikli meselesidir.

Türkiye’de evlilik yaşı giderek yükselirken hiç evlenmeme oranları tüm yaş gruplarında artmaktadır. Evliliği nesnel olarak geciktiren yapısal etkenlerin yanı sıra bir zihniyet dönüşümü de söz konusudur. Evlilik, günümüzde artan bir kesim nezdinde bireysel özgürlükle çelişen bir kurum olarak algılanmakta; bu algı doğrultusunda ertelenebilir ya da tamamen vazgeçilebilir bir seçenek hâline getirilmektedir.

Dijitalleşme ve bireyselleşme süreçlerinin de beslediği bu algı, evlilik kurumunun toplumsal itibarını zayıflatan bir zemin oluşturmakta; beraberliği resmileştirme iradesini köreltmekte ve evlilik dışı birliktelikleri olağanlaştıran bir kültürel iklim oluşturmaktadır. Bu durum birey, aile, toplum ekseninde çok boyutlu bir mesele olarak öne

çıkmakta ve evlilik kurumuna yönelik kapsamlı tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

“Evlilik Müessesesinin Teşviki” stratejik önceliği; evlilik kurumunun toplumsal itibarını korunmayı, evliliklerin sağlam temeller üzerine inşa edilmesini ve nitelikli bir biçimde sürdürülmesini sağlamayı, genç yetişkinlerin evliliğe teşvik edilmesini ve evliliği kolaylaştıran çok boyutlu mekanizmaları güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Doğurganlık Hızının Artırılması

Çocuk, ailenin geleceğini ve neslin devamını temsil eden; kadim kültürlerden günümüze bereketin, umudun ve göz aydınlığının en somut ifadesidir. Aile içinde dünyaya gelen her çocuk bulunduğu hanenin yanı sıra milletine ve insanlığa katılan bir anlam taşımaktadır. Bu nedenle doğurganlığın teşviki, ülkemizin geleceğini güvence altına almanın ötesinde toplumun hayat enerjisini ve anlam dünyasını yeniden inşa etme çabasıdır. Nüfus, insan odaklı kalkınmanın temeli olup nüfusun yenilenme eşiğinin korunması; sosyal güvenlik sistemlerinin sürdürülebilirliğinden milli savunmaya, ekonomik büyümeden toplumsal dinamizmin idamesine kadar devletin bekasını doğrudan ilgilendiren hayati bir önem taşımaktadır.

Türkiye’de doğurganlık hızı, nüfusun kendini yenileyebilmesi için gerekli eşiğin belirgin biçimde altına gerilemiştir. Bu durum, nüfus yapımızı azalma, yaşlanma ve yalnızlaşma riskiyle karşı karşıya bırakarak demografik dengemizi sarsan bir mesele haline gelmiştir. Demografik-ekonomik paradoks gibi bulguların da ortaya koyduğu üzere doğurganlık eğilimi yalnızca ekonomik koşullarla açıklanabilecek bir olgu olmayıp; iş-aile dengesindeki yapısal zorluklar ile zihniyetin, yaşam pratiklerinin ve toplumsal değerlerin dönüşümüyle iç içe geçen çok katmanlı bir süreçtir. Söz konusu süreç

ilk anne olma yaşının yükselmesine ve doğum sayılarının azalmasına yol açmaktadır.

“Doğurganlık Hızının Artırılması” stratejik önceliği; anne ve babalığı çocuğun duygusal, bilişsel ve ahlaki gelişimindeki belirleyici rolüyle toplumsal bir değer olarak tahkim etmeyi, çok çocuklu aile yapısını ekonomik, sosyal, sağlık ve kültürel politikaların bütünüyle desteklemeyi, ebeveynlerin eğitim ve çalışma hayatı ile aile sorumluluklarını uyumlu biçimde sürdürebilmelerine imkân tanıyan düzenlemeleri hayata geçirmeyi, çocuk sahibi olmayı özendiren ve kolaylaştıran bütüncül bir politika çerçevesi oluşturmayı ve böylelikle doğurganlık hızını nüfusun yenilenme seviyesinin üzerine çıkarmayı hedeflemektedir.

Gençlerin Nitelikli Yetiştirilmesi & *Yaşlı* Refahının Sağlanması

Sağlıklı bir toplumsal yapı, üretken genç nesiller ile köklü yaşlı nesiller arasındaki dengenin korunmasına dayanır. Bir toplumun gücü, nüfus büyüklüğünün yanı sıra her bir ferdine yapılan sağlık, eğitim ve değer yatırımının derinliği ile şekillenir. Gençler, bu niteliğin geleceğe taşınan yüzünü; yaşlılar ise gayretin, deneyimin, birikimin ve toplumsal hafızanın canlı temsilcilerini oluşturur. Bu dengeyi korumak, sadece bugünü değil, toplumun geleceğini inşa etmek için gerekli temelleri atmak demektir. Donanımlı bir genç nüfusun yetişmesi ve yaşlıların saygın ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi; toplumsal bütünlüğün, nesiller arası sürekliliğin ve ortak geleceğe duyulan güvenin zeminini oluşturan iki önemli bileşendir.

Bir ülkede gençler potansiyellerini ortaya koyma ve topluma katkı sunma imkânından yoksun kaldığında; psikolojik kırılganlık, aidiyet bunalımı, değer erozyonu, maneviyatın ve toplumsal sorumluluk bilincinin zayıflaması gibi risklerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu riskler bireysel ve toplumsal üretim gücünü olumsuz etkileyebilmekte, bu neslin kuracağı aileler üzerinde kalıcı menfi sonuçlar doğurabilmektedir. Yaşlı refahının yeterince gözetilmediği toplumlarda ise topluma uzun yıllar katkı sunmuş bireylerin saygın bir yaşam sürdürme imkânı daralırken bakım, sağlık ve sosyal

güvenlik sistemleri üzerindeki baskı da artmaktadır. Kuşaklar arası bağların zayıflaması, gençleri önceki kuşakların birikiminden istifade etme fırsatından mahrum, yaşlıları ise yalnızlık ve sosyal izolasyonla baş başa bırakmaktadır.

“Gençlerin Nitelikli Yetiştirilmesi ve Yaşlı Refahının Sağlanması” stratejik önceliği; genç nüfusun akademik ve teknik becerilerde yetkin; sosyal, psikolojik ve ahlaki bakımlardan donanımlı; toplumsal sorumluluk ve milli hizmet bilinciyle yetiştirilmesini destekleyen politikaları güçlendirmeyi, yaşlı refahına yönelik sürdürülebilir sosyal güvenlik ve sağlık sistemleri ile aile merkezli, toplum temelli başta olmak üzere çeşitlendirilmiş bakım ve bütüncül destek modellerini geliştirmeyi, kuşaklar arası dayanışmayı iyilik ve vefa değerleri ekseninde pekiştirmeyi hedeflemektedir.

Kırsalın Yerinde Kalkınması & Nüfusun Dengeli Dağılımı

Nüfus politikalarının mekânsal planlama ve yerleşim perspektifiyle bütünleştirilmesi; ekonomik sürdürülebilirlik, gıda güvenliği ve güvenilirliği, ekolojik denge, aile kurumu ve ulusal güvenlik alanlarında birbirini güçlendiren çok boyutlu kazanımlar sağlamaktadır. Kırsal nüfusun korunması ve güçlendirilmesi; tarımsal üretimin sürekliliğini, yerel ekonomilerin canlılığını ve doğal kaynakların emanet bilinciyle yönetimini güvence altına alırken nüfusun dengeli dağılımı kentlerde barınma ve altyapı yükünü hafifletmekte, aile odaklı yapılaşmaya zemin hazırlamakta ve toplumsal refahın güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

İç göçün de etkisiyle nüfusun önemli bir bölümü kentlerde yoğunlaşmış; kırsal alanlarda depopülasyon süreci hızlanmış; çiftçilerin yaş ortalamasının yükselmesi, tarım arazilerinin âtıl kalma riski ve doğurganlık hızının kır-kent arasında belirgin biçimde farklılaşması bu sürecin yansımaları arasında yer almaktadır. Hızlı kentleşme ise barınma, beslenme, ulaşım, sağlık ve çevre sorunlarını derinleştirmekte; çocuk bakımı ve iş-aile dengesi üzerinde artan baskıyla birlikte aile yapısını da zayıflatmaktadır. Bu çift yönlü tablo; kırsal alanların cazibesini artıran, göç hareketlerini dengeleyen ve aile odaklı bir kentleşmeyi esas alan kapsamlı bir politika yaklaşımını zorunlu kılmaktadır.

“Kırsalın Yerinde Kalkınması ve Nüfusun Dengeli Dağılımı” stratejik önceliği; kırsal alanlarda ekonomik ve sosyal yaşamı güçlendirmeyi, yaşam kalitesini bütüncül olarak yükseltmeyi, özellikle kadın ve genç nüfus için üretim, istihdam ve girişimcilik olanaklarını genişletmeyi, aile kurmayı destekleyen hizmet altyapısını yaygınlaştırmayı; kentsel mekânları ise aile ve çocuk odaklı bir perspektifle dönüştürmeyi, konut politikasını demografik hedeflerle ilişkilendirmeyi ve bölgesel kalkınma politikalarını nüfusun dengeli dağılımını gözeterek bütüncül bir çerçevede yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir.

Uygulama Modeli

Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi, Cumhurbaşkanlığı himayesinde hayata geçirilecek stratejik bir çerçeve belgesidir. Bu belge kapsamında belirlenen stratejik önceliklerin kurumsal düzeyde hayata geçirilebilmesi için düzenli eylem planları hazırlanacak ve dinamik bir döngüye dayanan sistematik bir teknikle izlenecektir.

Merkezî Koordinasyon:

Stratejik öncelikler doğrultusunda yürütülecek tüm çalışmalarda koordinasyon ve veri paylaşım süreçleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından sağlanacaktır. Süreç stratejik önceliğin ilgili olduğu Bakanlık ile eşgüdüm içerisinde yürütülecektir.

Değerlendirme:

Vizyon belgesi kapsamında hayata geçirilmesi planlanan faaliyetler aile ve nüfus açısından değerlendirmeye tabi tutulur. Değerlendirme metodolojisi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından geliştirilerek tüm kurumlara rehber olarak sunulacaktır.

Planlama ve İzleme Sistematiği:

Stratejik öncelikler doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerçekleştirilecek olan faaliyetlere yönelik iki yıllık dönemleri kapsayan eylem planlarının oluşturulması ve izlenmesi yıllık bazda yürütülecektir.

Bu kapsamda her yıl, geçmiş bir yılın izlemesi, gelecek iki yılın planlaması yapılacaktır. Planların uygulama süreçlerinin değerlendirilmesi amacıyla Bakanlık tarafından yıllık “Türkiye Aile ve Nüfus Vizyonu İzleme Raporu” hazırlanacaktır.

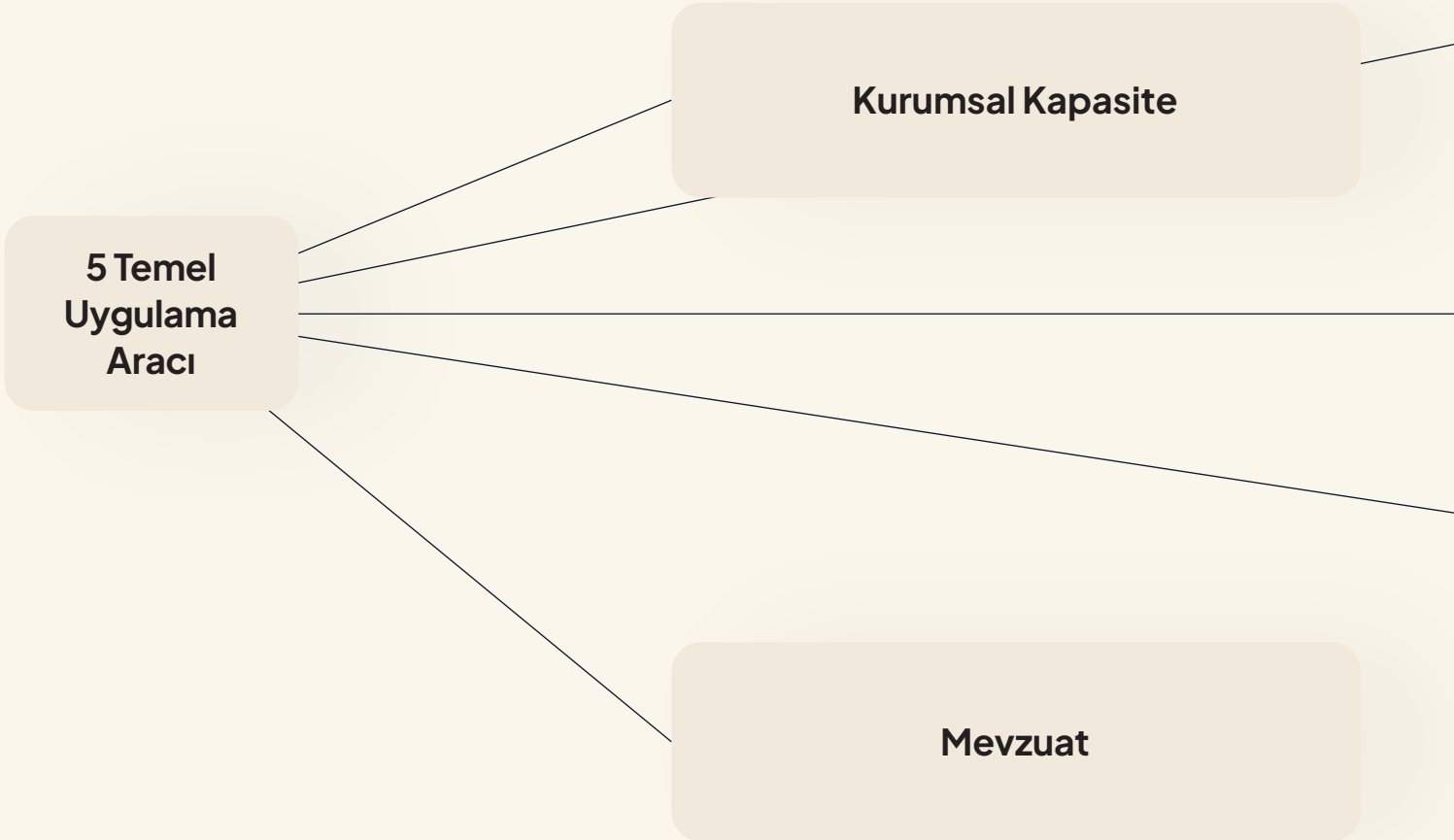
Planlama & İzleme Döngüsü

Dönem	Uygulanan/Aktif Plan	Yıl Sonu İzleme	Hazırlanan/Güncellenen Plan
2026	-	-	2027-2028 Eylem Planı
2027	2027-2028 Eylem Planı	-	2028-2029 Eylem Planı
2028	2028-2029 Eylem Planı	2027 Gerçekleşme Raporu	2029-2030 Eylem Planı
2029	2029-2030 Eylem Planı	2028 Gerçekleşme Raporu	2030-2031 Eylem Planı
2030	2030-2031 Eylem Planı	2029 Gerçekleşme Raporu	2031-2032 Eylem Planı

Dönem	Uygulanan/Aktif Plan	Yıl Sonu İzleme	Hazırlanan/Güncellenen Plan
2031	2031–2032 Eylem Planı	2030 Gerçekleşme Raporu	2032–2033 Eylem Planı
2032	2032–2033 Eylem Planı	2031 Gerçekleşme Raporu	2033–2034 Eylem Planı
2033	2033–2034 Eylem Planı	2032 Gerçekleşme Raporu	2034–2035 Eylem Planı
2034	2034–2035 Eylem Planı	2033 Gerçekleşme Raporu	2035 Eylem Planı
2035	2035 Eylem Planı	2034 Gerçekleşme Raporu	-
2036	10 Yıllık Dönemin Bitişi	10 Yıl Gerçekleşme Raporu	-

Uygulama Araçları

Stratejik öncelikler doğrultusunda yürütülecek tüm faaliyetler, 5 temel bileşen üzerine inşa edilmiş uygulama araçları öncelikli olacak şekilde bütüncül bir model çerçevesinde planlanacaktır.

İletişim

Veri Altyapısı

Diplomasi

Kurumsal Kapasite

Vizyonun icrasında görev alan kurumların idari, mesleki ve teknik donanımı sürekli gelişim prensibiyle artırılabacaktır.

Vizyon kapsamındaki stratejik önceliklerin kurumlar arasında tutarlı biçimde uygulanmasını, politika süreçlerinin izlenmesini, veri ve bilgi akışının ortak standartlara kavuşturulmasını temin edecek uzmanlaşmış kapasitenin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde güçlendirilmesi sağlanacaktır.

Kurumsal yapılanmada taşra teşkilatları da kapsama alınacak; merkez ile taşra arasında güçlü bir koordinasyon ve iletişim ağı ilgili kurumlarla eşgüdüm içerisinde tesis edilecek, yerel uygulama kapasitesi güçlendirilecektir.

Aile ve nüfus politikaları alanında çalışan kamu personelinin mesleki yetkinliğinin geliştirilmesi amacıyla ihtisaslaşmış eğitim modülleri oluşturulacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının resmî belgelerinde, plan ve programlarında, hizmet içi eğitimlerinde aile ve nüfus politikasıyla uyumlu kavramsal çerçeve esas alınacak; bu çerçeveye ilişkin rehberlik Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından sağlanacaktır.

Aile ve nüfus politikalarının etkin biçimde uygulanması için gerekli teknik altyapı ve yazılım sistemleri geliştirilecektir.

Kurumlar arasında iş birliği kültürü güçlendirilecek, bilgi ve iyi uygulama paylaşımını kolaylaştıracak platformlar kurulacaktır.

Mevzuat

Yürürlükteki yasal düzenlemelerin aile ve nüfus hedefleriyle uyumu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kurumlarca sistematik biçimde gözden geçirilerek tespit edilen uyumsuzlukların aile odaklı bir perspektifle giderilerek revize edilmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Mevzuat hazırlama sürecinde, aile ve nüfusa etki bakımından değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme süreci, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca oluşturulan metodoloji ile entegre biçimde yürütülecek ve sonuçlar düzenleyici etki analizlerine yansıtılacaktır.

Aile kurumunu destekleyen teşvik ve hakların yasal güvence altına alınması için gerekli mevzuat altyapısı güçlendirilecektir.

Uluslararası belgeler ve ikili anlaşmaların, ulusal aile ve nüfus politikalarıyla çelişen boyutları tespit edilerek müzakere pozisyonları belirlenecektir.

Veri Altyapısı

Politika ve uygulama süreçlerinin bilimsel kanıta dayalı bir zeminde yürütülmesi için ulusal veri altyapısını güçlendirmek üzere TÜİK ve ilgili kurumların verilerinden de beslenen aile ve nüfus politikaları perspektifiyle veri üretimi ve analiz platformu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda kurulacaktır.

Aile ve nüfus yapısındaki değişimlerin düzenli olarak izlenmesine, kök nedenlerinin analiz edilmesine ve bu değişimlerin birey, aile ve toplumsal refah üzerindeki sonuçlarının incelenmesine yönelik ulusal, stratejik ve resmi istatistik üretilen araştırmalar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumluluğunda yürütülecektir.

Kamu kurum ve kuruluşları, kendi görev alanlarıyla ilgili olarak aile ve nüfus yapısındaki değişimlerin kısa, orta ve uzun vadede yol açabileceği riskleri sistematik biçimde ortaya koyacak; bu analize dayalı önleyici tedbirleri alacaktır.

Lisansüstü programların açılması ve araştırmaların teşvik edilmesi akademik altyapının geliştirilmesine yönelik çalışmalar desteklenecek; aile ve nüfus alanındaki araştırmaları öncelikli kılan fon mekanizmaları oluşturulacaktır.

Politikalar ve araştırmalar, ülke öncelikleriyle uyumlu biçimde uluslararası alanda da icra edilecek, karşılaştırmalı veri üretimi ve ortak araştırma iş birlikleri desteklenecektir.

Diplomasi

Aile ve nüfusu güçlendiren politikaların uluslararası müktesebata dâhil edilmesi yönünde diplomatik girişimlerde bulunulacaktır.

Aile kurumunu aşındıran uluslararası norm dayatmalarına karşı benzer tutum sergileyen ülkelerle koordinasyon geliştirilecek, uluslararası kamuoyunun dikkati demografik tehlikelere çekilecek ve benzer demografik dinamiklere sahip ülkelerle kurumsal iş birlikleri güçlendirilecektir.

Küresel tehditlere karşı ortak duruş ve uluslararası birikim güçlendirilecektir. Uluslararası müzakerelerde Türkiye'nin aile ve nüfus politikası pozisyonu tutarlı ve belgeli biçimde savunulacaktır. Cinsiyetsizleştirme akımlarına karşı uluslararası politika belgelerinde "aileyi toplumun doğal ve temel birimi" olarak tanıyan yaklaşımın güçlendirilmesi için aktif savunuculuk yürütülecektir.

Türkiye'nin uluslararası mecralarda üstlendiği öncü rol tahkim edilecek ve Türkiye'nin aile odaklı sosyal modelinin küresel bir marka değeri olarak tanıtımı yapılacaktır.

Uluslararası ve bölgesel kuruluşlar ile ikili ve çok taraflı mekanizmalar geliştirilerek politika araçları ve uygulamaların transferi sağlanacaktır.

Aile ve nüfus politikaları alanındaki uluslararası temsil, müzakere ve taahhüt süreçlerinde bu belgenin çerçevesine uygun şekilde yürütülecektir.

İletişim

Vizyonun toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenmesi için bilgilendirme, farkındalık ve eğitim faaliyetlerini kapsayan etkin bir iletişim stratejisi hayata geçirilecektir.

Evliliğin, aile hayatının, anne-babalığın, çocuk sahibi olmanın ve yaşlılara hürmetin toplumsal değerini öne çıkaran ulusal iletişim kampanyaları düzenlenecek; bu çalışmalarda medya, dijital içerik üreticileri, akademi, sivil toplum kuruluşları ve ilgili diğer paydaşlarla yakın iş birliği tesis edilecektir.

Örgün eğitim kademeleri ve yaygın eğitim dahil tüm eğitim programlarında güçlü aile ve nüfus yapısının korunması temel bir bileşen olarak ele alınacaktır. Sorumlu medya kullanımı konusunda farkındalık artırılarak dijital okuryazarlık ve sorumlu medya kullanımı eğitimleri yaygınlaştırılacaktır.

Aile dostu yayıncılık standartları belirlenecektir.

Kamu yayıncılığında aile ve anne-baba rollerini konu alan içeriklerin oranı artırılabilecek; özel yayın kuruluşları için aile dostu yayıncılık standartlarının yanı sıra bu anlayışının yaygınlaştırılması için teşvik ve gönüllü taahhüt mekanizmaları geliştirilecektir.

Aile kurumunu ve güçlü nüfus yapısını olumsuz etkileyebilecek içeriklerin tespiti, değerlendirilmesi ve bu içeriklere karşı gerekli tedbirlerin alınması hususunda yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli işlemler tesis edilecektir.

Sosyal medya platformları ve isteğe bağlı yayın hizmetleriyle yetkili kurumlar arasında düzenli diyalog mekanizması oluşturulacaktır.

